

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อส. ๑๑/๒๕๕๙
คดีหมายเลขแดงที่ อส. ๔๙/๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ผู้ฟ้องคดี

- นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว ที่ ๑
- นายทรงพล พัฒนไชย ที่ ๒
- นายชาญณรงค์ วงศ์ลา ที่ ๓
- นางอ้อมบุญ ทิพย์สุนา ที่ ๔
- นายอิทธิพล คำสุข ที่ ๕
- นายกระสันต์ ปานมีศรี ที่ ๖
- นางสาวจินตนา เกษรสมบัติ ที่ ๗
- นายนิชล ผลจันทร์ ที่ ๘
- นายบรรเจิด เสนจันทร์มิไชย ที่ ๙
- นายไพรัตน์ อรรคศรีวร ที่ ๑๐
- นายอำนาจ ไตรจักร์ ที่ ๑๑
- นายประสงค์ พรหมอารักษ์ ที่ ๑๒
- นายสุรียา โคตะมี ที่ ๑๓
- นายเกริก ไตรจักร์ ที่ ๑๔
- นายดำรงณ์ ไชยมาตย์ ที่ ๑๕
- นายคำผืน นราพันธ์ ที่ ๑๖
- นายประดิษฐ์ กุลจู ที่ ๑๗
- นางทัศนีย์ ไพรี ที่ ๑๘
- นางสาวฐาปณี เมืองโคตร ที่ ๑๙
- นางสาวบุญล้อม รูปคม ที่ ๒๐
- นายกงหัน หลงมีวงศ์ ที่ ๒๑

/นางหวานจำ...

นางหวานฉ่ำ เมืองโคตร ที่ ๒๒
 นายชัยวิทย์ เมืองโคตร ที่ ๒๓
 นายธนาทร โพธิ์เมือง ที่ ๒๔
 นายพีระพงษ์ หลอดคำ ที่ ๒๕
 นายบรรเทิง หลอดคำ ที่ ๒๖
 นายสมใจ สมนึก ที่ ๒๗
 นายสมพงษ์ เดชม้าว ที่ ๒๘
 นายณรงค์ บุญทาป ที่ ๒๙
 นายสุรสิงห์ ธนนทา ที่ ๓๐
 นายสุกัน สอนนาค ที่ ๓๑
 นายขันตี โมลา ที่ ๓๒
 นายสมพงษ์ ดาวเรืองรัมย์ ที่ ๓๓
 นายประศักดิ์ ศิริวัลย์ ที่ ๓๔
 นางปรียา ภูที ที่ ๓๕
 นางสาวกุลธิดา อักษร ที่ ๓๖
 นางสาวสอน จำปาดอก ที่ ๓๗

ระหว่าง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ ๑
 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่ ๒
 กระทรวงพลังงาน ที่ ๓
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๔
 คณะรัฐมนตรี ที่ ๕

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ส. ๔๘๓/๒๕๕๕ หมายเลขแดงที่ ส. ๕๘/๒๕๕๖

/คดีนี้...

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเป็นประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ๘ จังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยประชาชนในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้รวมตัวก่อตั้งเครือข่ายประชาสังคมไทยเพื่อแม่น้ำโขง เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อเป็นเครือข่ายประชาชน ๘ จังหวัดลุ่มน้ำโขง โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกันเป็นชุมชนเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ ฟื้นฟู ชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงของไทย โดยที่แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญและมีความผูกพันต่อราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และเป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรัฐบาลของทั้ง ๔ ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้จัดทำข้อตกลงว่าด้วยการร่วมมือการพัฒนาลุ่มน้ำโขงแบบยั่งยืน หรือ “ความตกลงแม่น้ำโขง” อันเป็นการก่อตั้งคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย คณะมนตรี คณะกรรมการร่วมจากประเทศสมาชิก และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขง ซึ่งต่อมาคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงได้ก่อตั้งคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงแห่งชาติขึ้น เพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขง คณะมนตรีแห่งชาติ และคณะกรรมการร่วมของแต่ละประเทศ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการร่วมมือโดยการสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงและรัฐบาลแห่งชาติ โดยการประสานงานในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงในระดับชาติที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงแห่งชาติที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ (ที่ถูกคือ คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ) สำหรับราชอาณาจักรไทยมีกรมทรัพยากรน้ำซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย (ที่ถูกคือ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย) ต่อมาประเทศสมาชิกได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๘ ณ จังหวัดเชียงราย ราชอาณาจักรไทย โดยข้อตกลงดังกล่าว มีสาระประกอบด้วย กรอบทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของกรรมการ ิการกำหนดหลักการเกี่ยวกับการใช้น้ำจากแม่น้ำโขง การกำหนดรูปแบบองค์กร การเงิน และการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีความร่วมมือแบบภูมิภาค เพื่อให้มีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในลุ่มน้ำ ต่อมา คณะมนตรีว่าด้วยแผนงานการใช้น้ำ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒ และคณะกรรมการร่วมได้มีมติในคราวการประชุม

/เดือนกุมภาพันธ์...

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จัดทำระเบียบปฏิบัติเรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และ ข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในแม่น้ำโขง โดยระบียบดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะมนตรีในการประชุมครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งระบียบดังกล่าวได้กำหนดให้ การใช้น้ำใดๆ ของรัฐสมาชิกใดๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพน้ำหรือระบบการไหล ของลำน้ำสายประธานของระบบแม่น้ำโขง คณะกรรมการร่วมมืออำนาจทบทวนและปรับปรุง เป็นระยะๆ ตามที่เห็นจำเป็น โดยผลการดำเนินการดังกล่าวเป็นผลมาจากการปรึกษาหารือล่วงหน้า และประเมินการใช้น้ำที่การเสนอใดๆ อันเป็นการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำในระหว่างฤดูน้ำมาจากลำน้ำ สายประธาน รวมทั้งการใช้น้ำในลุ่มน้ำเดียวกัน หรือการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำในระหว่างฤดูแล้ง ซึ่งรัฐริมฝั่งแม่น้ำโดยคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แจ้งไปยังคณะกรรมการร่วม ผ่านสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงก่อนที่จะมีการดำเนินการ เมื่อมีการแจ้ง คณะกรรมการร่วมโดยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงจะส่งเอกสารไปยัง รัฐสมาชิกอื่นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐสมาชิกริมฝั่งแม่น้ำอื่นๆ มีสิทธิจะอภิปรายและประเมิน ผลกระทบของการใช้ที่เสนอต่อการใช้น้ำและผลกระทบอื่นๆ โดยผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีกำหนดการจะสร้าง เชื้อเพลิงงานไฟฟ้าไซยะบุรี กำลังการผลิตไฟฟ้าขนาด ๑,๒๘๕ เมกะวัตต์ ขึ้นบนแม่น้ำโขง บริเวณจังหวัดไซยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ทำบันทึกความเข้าใจเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ลงนาม ในความตกลงพัฒนาโครงการสำหรับเขื่อนไซยะบุรี และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แจ้งต่อคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย) เรื่อง ข้อเสนอขายไฟฟ้าและอัตราค่าไฟฟ้าโครงการเขื่อนไซยะบุรี โดยให้สิทธิพัฒนาโครงการ แก่บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจ การรับซื้อไฟฟ้าโครงการเขื่อนไซยะบุรีระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) โดยมีการซื้อขายไฟฟ้า ณ ชายแดน จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจาก สัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้หาข้อยุติโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยให้ใช้กรุงเทพมหานคร เป็นที่ตั้งของการไต่สวน และให้ดำเนินการไต่สวนเป็นภาษาไทย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติ รับทราบร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึก

/ความเข้าใจ...

ความเข้าใจระหว่างกันอันนำไปสู่การลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรี ภายหลังจาก การที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัทไฮยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามความตกลงในด้านสัมปทานในการสร้างเชื่อมไฮยะบุรีแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีมติ ตามข้อเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าได้ ภายใต้งบเงื่อนไขดังนี้ ๑) โครงการเชื่อมไฮยะบุรีต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ ๒) ต้องเสนอร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้อัยการสูงสุดตรวจสอบก่อน หากไม่มีการแก้ไข ในสาระสำคัญ ไม่ต้องเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ เห็นชอบใหม่อีกครั้ง ๓) สำนักงานนโยบายและ แผนพลังงาน (สนพ.) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ๔) ข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้หาข้อยุติโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยให้ใช้ กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของการไต่สวน และให้ดำเนินการไต่สวนเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ ภายหลังจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้ให้ความเห็นชอบต่อเนื้อหาในส่วน ของคณะอนุญาโตตุลาการแล้ว ให้ส่งสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ พิจารณา ให้ความเห็นชอบเพิ่มเติม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ กับบริษัท ไฮยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อรับซื้อไฟฟ้าจากเชื่อมไฮยะบุรี จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับสัญญาการกู้ยืมเงิน สัญญาการค้ำประกัน และสัญญาด้านการเงินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเชื่อมไฮยะบุรี ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๕ บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้าง เชื่อมดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ กับบริษัท ไฮยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด และได้เริ่ม การก่อสร้างเชื่อมดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้ว

นอกจากนั้น ในระหว่างการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวได้ดำเนินการเสนอโครงการเชื่อมไฮยะบุรีต่อคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อให้เข้าสู่ กระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ตามข้อตกลงการใช้แม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยกระบวนการ ได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ และจะใช้เวลาดำเนินการ ๖ เดือน ต่อมา คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยโดยกรมทรัพยากรน้ำซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานในสังกัดของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบ จากการสร้างเชื่อมไฮยะบุรี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ PNPCA โดยได้ดำเนินการดังนี้ ๑) ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ๒) ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

/๓) ครั้งที่ ๓...

๓) ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และ
 ๔) ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการปรึกษาหารือร่วมกับ
 นักวิชาการเพื่อวิเคราะห์ผลการประชุม ๓ ครั้งที่ผ่านมา ซึ่งในการจัดประชุมดังกล่าวมีการ
 โต้แย้งคัดค้านว่าข้อมูลที่ให้มาไม่ถูกต้องและไม่ครอบคลุมต่อการเสนอความเห็นเกี่ยวกับ
 โครงการรับซื้อไฟฟ้าและการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี ต่อมารัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย
 ประชาชนลาวได้ระบุว่า การก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรียังไม่เริ่มต้นจนกว่ากระบวนการ PNPCA
 จะแล้วเสร็จ โดยกระบวนการดังกล่าวได้แล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔
 แต่เนื่องจากยังมีข้อกังวลของประเทศสมาชิกอื่นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเขื่อนไชยะบุรี
 อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถบรรลุฉันทมติได้ จนกระทั่งประเทศสมาชิกของคณะกรรมการ
 แม่น้ำโขงมีมติเห็นควรมีการชะลอการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี และเสนอให้มีการศึกษาเพิ่มเติม
 เกี่ยวกับผลกระทบข้ามพรมแดนก่อนการก่อสร้าง แต่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย
 ประชาชนลาวโดยบริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้างเขื่อนดังกล่าว
 ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๕ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ของราชอาณาจักรไทย
 และได้เริ่มการก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้ว

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเห็นว่า การดำเนินการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีมีแนวโน้ม
 ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบนิเวศของแม่น้ำโขง อันจะส่งผลกระทบต่อ
 ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดในฐานะผู้ใช้น้ำได้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดและองค์กร
 เอกชนอื่นได้ยื่นจดหมายและออกแถลงการณ์คัดค้านการดำเนินโครงการเขื่อนไชยะบุรี
 ต่อคณะกรรมการแม่น้ำโขง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐบาล
 แห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้มีการทบทวนและระงับโครงการดังกล่าว แต่การดำเนินการ
 ดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด ซึ่งหากราชอาณาจักรไทยไม่รับซื้อไฟฟ้า
 จำนวนร้อยละ ๙๕ ของพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไชยะบุรี โครงการดังกล่าวย่อมระงับไป
 เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าไม่มากพอ
 เมื่อเทียบกับกำลังการผลิตไฟฟ้าของเขื่อน และเมื่อพิจารณาความต้องการใช้ไฟฟ้า
 ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามแล้วเห็นว่า มีการแสดงความเห็นต่อต้านโครงการนี้
 อย่างชัดเจน เนื่องจากมีความกังวลเรื่องผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ของประเทศในฐานะประเทศท้ายเขื่อน ในขณะที่การส่งไฟฟ้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน
 ก็มีระยะทางไกลและมีต้นทุนมาก ราชอาณาจักรไทยจึงเป็นประเทศเดียวที่รับซื้อไฟฟ้า
 จากเขื่อนดังกล่าว ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
 ข้ามพรมแดนอย่างร้ายแรง ราชอาณาจักรไทยในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้าและผู้สนับสนุน

/ทางด้าน...

ทางด้านการเงินในการสร้างเขื่อนดังกล่าว จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีหลายกรณี ทั้งตามกฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่การทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของผู้ผูกฟองคืดที่ ๑ เป็นการดำเนินโครงการของรัฐประเภทหนึ่งจึงต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลและมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตของประชาชน และการดำรงอยู่ของชุมชน แต่การดำเนินโครงการรับซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรีมิได้มีการดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด อีกทั้งยังฝ่าฝืนมติของผู้ผูกฟองคืดที่ ๒ และผู้ผูกฟองคืดที่ ๕ ที่กำหนดให้โครงการเขื่อนไชยะบุรีต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ และต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะด้วย นอกจากนี้ ในส่วนการดำเนินการตามกระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ตามข้อตกลงการใช้น้ำแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ นั้น ปรากฏว่าผู้ผูกฟองคืดที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำมิได้จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลงให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่อย่างใด กล่าวคือ กรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการจัดประชุมเพียง ๓ ครั้งใน ๓ จังหวัด ทั้งที่มีจังหวัดที่อยู่ติดแม่น้ำโขงทั้งสิ้น ๘ จังหวัด ทำให้การรับฟังความคิดเห็นไม่ทั่วถึงและข้อมูลที่น่ามารับฟังความคิดเห็นเป็นเพียงข้อมูลทั่วไปของโครงการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถตอบคำถามหรือข้อสงสัยในประเด็นเรื่องผลกระทบได้ และไม่มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับโครงการรับซื้อไฟฟ้ามาเผยแพร่ด้วย ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนและเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ผูกฟองคืดทั้งสามสิบเจ็ดจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้พิพากษาว่าโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรีของผู้ผูกฟองคืดที่ ๑ เป็นโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้มีคำสั่งยกเลิกโครงการดังกล่าว
๒. ให้ผู้ผูกฟองคืดทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้ง การแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมทั้งในฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดน ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรี

/๓. ไทยกเล็ก...

๓. ให้ยกเลิกมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการอนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรี

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ แก้อคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเฉพาะข้อหาที่ฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมไว้พิจารณา

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยขอให้มีคำสั่งทุเลาการบังคับประการดำเนินการใดๆ ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรีไว้เป็นการชั่วคราวก่อนศาลมีคำพิพากษา ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำขอให้ศาลมีคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดไว้พิจารณา ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าให้การว่า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีตั้งอยู่ในแขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) เป็นการสร้างเขื่อนทดน้ำบนแม่น้ำโขง เพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้นโดยไม่มีการผันน้ำออกจากแม่น้ำโขงและไม่มีการเก็บกักน้ำเหมือนเขื่อนที่มีอ่างเก็บน้ำทั่วไป การสร้างเขื่อนทดน้ำจะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงสูงขึ้นเฉพาะช่วงแขวงไชยะบุรีไปถึงตอนใต้ของเมืองหลวงพระบาง โดยมีระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับน้ำสูงสุดในฤดูน้ำหลากธรรมชาติ ส่วนตอนล่างของแม่น้ำโขงจะมีระดับน้ำตามปกติ โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีมีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กยาว ๘๑๐ เมตร ความสูงหัวน้ำใช้งาน ๒๘.๕ เมตร มีการติดตั้งประตูระบายน้ำเพื่อใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าจำนวน ๑๐ บาน โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๑๗๕ เมกะวัตต์ จำนวน ๗ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประเทศไทย และขนาด ๖๐ เมกะวัตต์ จำนวน ๑ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ สปป. ลาว โครงการดังกล่าวออกแบบให้มีประตูน้ำสำหรับเรือสัญจรติดกับเขื่อนด้านขวากว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร เพื่อรองรับการสัญจรทางน้ำสำหรับเรือขนส่งขนาด ๕๐๐ ตัน และมีทางปลาผ่านเพื่อรักษาพันธุ์ปลากว้าง ๑๐ เมตร ติดกับเขื่อนด้านซ้าย นอกจากนี้ ยังออกแบบให้มีทางระบายน้ำล้นฉุกเฉินเพื่อช่วยระบายน้ำเมื่อเกิดอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก เมื่อโครงการสร้างแล้วเสร็จจะปล่อยน้ำไหลผ่านในแต่ละวันเท่ากับปริมาณน้ำที่ไหลเข้าโดยไม่มีการกักเก็บน้ำไว้ ดังนั้นปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นไปตามธรรมชาติตลอดทั้งปี โครงการดังกล่าวจะส่งไฟฟ้าให้ประเทศไทยจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ที่จุดส่งมอบไฟฟ้าชายแดนไทย - ลาว เป็นระยะเวลา

๒๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นต้นไป คิดเป็นพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยประมาณปีละ ๖,๙๒๙ ล้านหน่วย มีอัตราค่าไฟฟ้าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามราคาเชื้อเพลิงในตลาดโลกและยังเป็นอัตราค่าไฟฟ้าที่แข่งขันได้เมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น กล่าวคือ มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย ณ ชายแดน จำนวน ๒.๑๖ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง ตลอดอายุสัญญา ๒๙ ปี ขณะที่โรงไฟฟ้าทางเลือกในประเทศคือ โรงไฟฟ้าถ่านหินและโรงไฟฟ้าใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติเหลว (LPG) มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ในช่วงประมาณ ๒.๙๐ บาท ถึง ๔.๓๐ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไซยะบุรีได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการธิการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of Mekong River Basin ๕ April ๑๙๙๕) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว โดยที่โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ สปป. ลาว เป็นโครงการพัฒนาบนลำน้ำโขงสายประธานในแขวงไซยะบุรี คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้มีหนังสือที่ ๔๘๘/LNMCS ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อเริ่มการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีด้วยการส่งเอกสารเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือกันก่อน และเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ส่งข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ให้แก่คณะกรรมการแม่น้ำโขงของประเทศภาคีสมาชิกอื่นๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกพิจารณาประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากการสร้างเขื่อนไซยะบุรีซึ่งมีกำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ประเทศสมาชิกประเทศสุดท้ายได้รับเอกสาร (โดยประเทศไทยได้รับเอกสารเป็นประเทศสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓) ซึ่งครบกำหนด ๖ เดือน ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีที่เสนอโดย สปป. ลาว ที่จะสร้างเขื่อนกันแม่น้ำโขงสายประธานในช่วงที่อยู่ในพื้นที่ของ สปป. ลาว โดยได้จัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ครั้งที่ ๑

/เมื่อวันที่ ๒๒...

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๘๖ คน ประกอบด้วยประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบที่มาจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย และบึงกาฬ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยผู้เข้าร่วมเวทีการให้ข้อมูลทั้ง ๓ แห่ง ได้รับข้อมูลเฉพาะส่วนที่เปิดเผยได้ คือ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน รายละเอียดของ PNPCA และสรุปผลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ MRCS ส่วนรายละเอียดและเอกสารของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่สามารถเปิดเผยได้และเป็นเอกสิทธิ์ของประเทศเจ้าของโครงการซึ่งยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ และประชุมสรุปผลเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ด่วน ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียของประเทศไทยมีข้อกังวลต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี คือ (๑) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีความเห็นว่า SEA ควรครอบคลุมการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำทั้งในแม่น้ำโขงสายประธานและลำน้ำสาขาแม่น้ำโขง นอกจากนี้ SEA ควรต้องมีข้อมูลปัจจุบันเรื่องการใช้ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำเนื่องจากพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนเป็นจำนวนมาก (๒) ประเด็นด้านประมงและการอพยพย้ายถิ่นของปลา ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นว่าการสร้างเขื่อนอาจทำให้สูญเสียบปลาและพื้นที่ชุ่มน้ำที่จะนำไปสู่ผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรในแม่น้ำโขง อีกทั้งบันไดปลาโจนที่ออกแบบไว้สำหรับโครงการดังกล่าวไม่เอื้อต่อการอพยพย้ายถิ่นของปลา ดังนั้น เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบเรื่องนี้ ควรมีการออกแบบบันไดปลาโจนใหม่ (๓) ประเด็นด้านตะกอน ผู้มีส่วนได้เสียเสนอให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูปลาน้ำจืดในแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากการทับถมของตะกอน (๔) ไม่มีการกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการบรรเทาผลกระทบ นอกจากนี้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ได้อธิบายถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและระบบการไหลของน้ำในแม่น้ำโขง รวมทั้งผลกระทบข้ามพรมแดนที่มีต่อประเทศไทย ดังนั้น โครงการไฟฟ้าพลังน้ำ

/ไชยะบุรี...

ไชยะบุรีควรจัดสรรงบประมาณเพื่อตั้งกองทุนสำหรับชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการก่อสร้างเขื่อนและการดำเนินโครงการดังกล่าว อีกทั้งต้องมีการรักษาไว้ซึ่งปริมาณการไหลต่ำสุดในแม่น้ำโขงโดยเฉพะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง (๕) ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทั้งหมดของโครงการ รวมทั้งรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แปลเป็นภาษาไทย และแจกจ่ายรายงานให้ประชาชนทราบล่วงหน้าก่อนการให้ความเห็นตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินโครงการให้ประเทศสมาชิกทราบ (๖) ผู้มีส่วนได้เสียยังมีข้อกังวลในเรื่องการพัฒนาโครงการอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการพิจารณาประเมินผลกระทบ ดังนั้น จึงขอเสนอให้มีการขยายเวลาการปรึกษาหารือล่วงหน้าออกไป ซึ่งผลการรับฟังความคิดเห็นที่ได้จากแต่ละประเทศจะนำไปบันทึกไว้ในภาคผนวกของรายงานการปรึกษาหารือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ต่อมาคณะกรรมาการร่วมได้ประชุมสมัยวิสามัญเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อพิจารณาสรุปผลการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ปรากฏว่า มีข้อกังวลจากประเทศสมาชิกทำยน้ำเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน และผลกระทบสะสมในแม่น้ำโขงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนตลอดลำน้ำจนถึงสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง แต่รายละเอียดโครงการที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณามีได้มีการศึกษาและประเมินในเรื่องดังกล่าว และที่ประชุมไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีมติให้นำเรื่องนี้เสนอผู้แทนคณะมนตรีของแต่ละประเทศพิจารณาให้ความเห็นต่อไป คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้งให้ทราบความเห็นของ สปป. ลาว ว่า กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเป็นไปตามข้อกำหนดของความตกลงลุ่มแม่น้ำโขง ค.ศ. ๑๙๙๕ และถือว่ากระบวนการเสร็จสมบูรณ์แล้ว ขณะเดียวกันกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ของ สปป. ลาว ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งไปยังผู้พัฒนาโครงการว่า กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของความตกลงลุ่มแม่น้ำโขง ค.ศ. ๑๙๙๕ แล้วเช่นกัน ผู้พัฒนาโครงการจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ แจ้งมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า สปป. ลาว ได้ยืนยันว่า กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้พัฒนาโครงการพร้อมที่จะลงนามสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทันทีเมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วเสร็จ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน และได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕

/และเป็นการ...

และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ทส ๐๖๓๐/๒๗๒๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงปลัดกระทรวงพลังงานว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สปป. ลาว ได้มีหนังสือรายงานความก้าวหน้า ของการศึกษาเพิ่มเติมโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามที่ประเทศสมาชิก คณะกรรมาธิการ แม่น้ำโขงร้องขอผ่านคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมภายใต้กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า โดย สปป. ลาว ได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาพิจารณาทบทวนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะทำงาน ของคณะกรรมการร่วมและสรุปว่าโครงการได้ดำเนินการสอดคล้องกับคู่มือปฏิบัติงานของ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงและ สปป. ลาว มีความประสงค์ที่จะดำเนินการโครงการตามแผนที่ กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า สปป. ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินการ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามอำนาจอธิปไตยของตนและยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือ ล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว กระทรวงพลังงานได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่ากระทรวงพลังงานได้พิจารณาแล้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว คือ (๑) สปป. ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ตามอำนาจอธิปไตยของตน และยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งมาเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ (๒) สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตรวจพิจารณาและให้ความเห็นร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการ ไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแล้ว (๓) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีในเว็บไซต์และในระบบเครือข่าย สารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีต่อไป ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และ ผู้พัฒนาโครงการ บริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้า พลังน้ำไซยะบุรีที่นครเวียงจันทน์ สปป. ลาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการ ประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบ ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไซยะบุรีได้ผ่านการพิจารณา ของคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการ ข้อตกลงของประเทศสมาชิกในกลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement

/on the...

on the Cooperative for the Sustainable Development of Mekong River Basin 5 April 1995) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฮยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ และได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้พิจารณาแล้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีกับบริษัท ไฮยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงพิจารณาได้ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เปิดเผยข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th และบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่าได้มีการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรีตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรีเช่นกัน นอกจากนี้ การดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรีไม่ใช่โครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

/สิ่งแวดล้อม...

สิ่งแวดล้อมกรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี และไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่
ในกรณีดังกล่าว

สำหรับกรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนัก
เลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กรมทรัพยากรน้ำ
ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี
โดยจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔
ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๘๖ คน จากพื้นที่
จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย และบึงกาฬ
ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร
อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี และประชุมสรุปผลเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้ง
แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ด่วน ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒
เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จาก
การจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี อีกทั้ง กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการ
นำข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป. ลาว
ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ
ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า
และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA)
เกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้
ละเลยต่อหน้าที่ในกรณีดังกล่าว และพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า คำพิพากษา
ในส่วนของการสรุปข้อเท็จจริงของศาลปกครองชั้นต้นนั้น มีข้อมูลบางส่วนที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง
ที่มีอยู่จริงในเอกสารที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้อ้างส่งต่อศาลในคดีนี้แล้ว ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด
ได้ชี้แจงต่อศาลแล้ว ทั้งในคำฟ้อง คำคัดค้านคำให้การ คำแถลงการณ์ และคำคัดค้าน
สรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนและเอกสารอื่น ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้น
สรุปข้อเท็จจริงในคำพิพากษาโดยที่ไม่ระบุดังผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการก่อสร้างเขื่อน
ไชยะบุรีที่เกิดขึ้นในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าทำให้เกิดสภาวะการกัดเซาะตลิ่งของระบบนิเวศ

/แม่น้ำโขง...

แม่น้ำโขง ซึ่งมีข้อมูลระบุในบทความและรายงานทางวิชาการหลายชิ้นที่ได้ทำการส่งศาลไปแล้วนั้น ไม่น่าจะถูกต้อง และการที่ไม่ได้สรุปข้อเท็จจริงตามที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้กล่าวอ้างไว้แล้วนั้น มาสรุปในคำพิพากษาก็ไม่น่าจะถูกต้อง เท่ากับเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เห็นว่า

๑. ตามที่ศาลปกครองชั้นต้นสรุปข้อเท็จจริงในคำพิพากษาโดยไม่ได้กล่าวถึง ประเด็นเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดนที่เป็นสาระสำคัญที่ได้มีการทำการศึกษาจากภาคประชาชน มาประกอบการพิจารณา นั้น ขออุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เป็นประชาชนที่ใช้สิทธิชุมชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นหลักคุ้มครองสิทธิของประชาชน ในการดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทำสัญญาซื้อไฟฟ้าโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ซึ่งประเทศไทย เป็นประเทศเดียวที่รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการถึงร้อยละ ๙๕ จากกำลังผลิตของเขื่อนไชยะบุรี การก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีเป็นเขื่อนแรกบนแม่น้ำโขงสายประธานตอนล่างทั้งหมด ๑๒ โครงการ ซึ่งในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่รับคำฟ้องคดีนี้ ตามคำสั่งที่ คส. ๘/๒๕๕๗ ก็ได้กล่าวไว้ว่า “จึงเป็นประจักษ์โดยทั่วไปได้ว่า อาจส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ ปริมาณการไหลของแม่น้ำโขง ความสมดุลของระบบนิเวศของกลุ่มน้ำโขง และเป็นผลกระทบ ข้ามพรมแดนต่อประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ ๘ จังหวัดริมฝั่งโขง อาจได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสีย เกี่ยวกับพื้นที่ชุมชน” เห็นได้ว่า การรับซื้อไฟฟ้าที่ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่รับซื้อจึงเป็น สาระสำคัญแห่งคดีนี้ ที่ศาลควรจะต้องให้ความสำคัญเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคดีนี้ด้วย แต่ศาลปกครองชั้นต้นกลับไม่นำมาใช้แต่อย่างใด คำพิพากษาในส่วนนี้จึงไม่น่าจะชอบด้วยข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๒. ตามที่ศาลปกครองชั้นต้นสรุปข้อเท็จจริงในคำพิพากษาเกี่ยวกับลักษณะ ของเขื่อนไชยะบุรี ว่า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเป็นการสร้างเขื่อนทดน้ำบนแม่น้ำโขง เพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้น โดยไม่มีการผันน้ำออกจากแม่น้ำโขงและไม่มีการเก็บกักน้ำเหมือนเขื่อนที่มี อ่างเก็บน้ำทั่วไป การสร้างเขื่อนทดน้ำจะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงสูงขึ้นเฉพาะช่วงแขวงไชยะบุรี ไปถึงตอนใต้ของเมืองหลวงพระบาง โดยมีระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับน้ำสูงสุดในฤดูน้ำหลาก ธรรมชาติ ส่วนตอนล่างของแม่น้ำโขงจะมีระดับน้ำปกติ นั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขออุทธรณ์ว่า แม้ระดับน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนไชยะบุรีจะถึงบริเวณ เมืองหลวงพระบาง แต่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศในแม่น้ำโขงจะมีไปถึงชุมชนที่อาศัย อยู่ริมแม่น้ำโขงในเขตอำเภอเวียงแก่น อำเภอเชียงของ และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

/โดยข้อมูล...

โดยข้อมูลบางส่วนก็ปรากฏอยู่ในรายงาน Feasibility Study: Xayaburi Hydroelectric Power Project, Final Report (Main Report) นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวยังปรากฏอยู่ในรายงาน STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT OF HYDROPOWER ON THE MEKONG MAINSTREAM FINAL REPORT, October ๒๐๑๐ และรายงาน MRC SEA FOR HYDROPOWER ON THE MEKONG MAINSTREAM : IMPACT ASSESSMENT (Opportunities and Risks) Discussion Draft ๑๔ May ๒๐๑๐ ซึ่งเอกสารทั้ง ๒ ฉบับ เป็นเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าทราบเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว และเป็นเอกสารที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ามีความครอบครองแต่ไม่ได้นำมาเผยแพร่ต่อสาธารณะหรือนำมาส่งศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วนไม่ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งได้รับเอกสารดังกล่าวภายหลังจากที่ศาลได้กำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดี ศาลปกครองชั้นต้นแล้ว จึงขออนุญาตส่งเอกสารต่อศาลเพิ่มเติมประกอบการอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ยังเห็นอีกว่า ขนาดเขื่อนไซยะบุรีนั้น เป็นโครงสร้างคอนกรีตขนาดใหญ่ มีความสูง ๓๘ เมตร ซึ่งผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งได้ภาพปัจจุบันของเขื่อนไซยะบุรี รายละเอียดปรากฏตามภาพการก่อสร้างเขื่อนไซยะบุรี เดือนมกราคม ๒๕๕๙ ดังนั้น ถึงแม้ว่าเขื่อนไซยะบุรีจะไม่ได้มีสันเขื่อนสูงมากเหมือนเขื่อนทั่วไป แต่ระดับสันเขื่อนมีความสูงกว่าระดับตลิ่งอย่างชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากภาพแผนภูมิภาพตัดตามยาวของเขื่อนที่ระบุในเอกสาร Feasibility Study: Xayaburi Hydroelectric Power Project, Final Report (Main Report) และจะเกิดอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนยาว ๙๐ กิโลเมตร มีความจุถึง ๗๒๖.๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีปริมาณน้ำตายเท่ากับ ๕๑๔.๐๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำใช้งานเท่ากับ ๒๑๑.๙๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ปรากฏตามรายงาน MRC SEA of Hydropower on the Mekong Mainstream Inception Report – VOL ๒ โดย International Centre for Environmental Management (ICEM) ซึ่งอ้างอิงจากรายงาน Team Consult, consulting engineers and EIA Consultants for Xayaburi HPP ซึ่งรายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายงาน STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT OF HYDROPOWER ON THE MEKONG MAINSTREAM FINAL REPORT Prepared for the Mekong River Commission, October ๒๐๑๐ ดังนั้น เขื่อนไซยะบุรีจึงเป็นเหมือนเขื่อนผลิตไฟฟ้าทั่วไปที่ต้องมีอ่างเก็บน้ำ ปริมาณน้ำตายและปริมาณน้ำใช้งาน ส่งผลให้อ่างเก็บน้ำที่เกิดขึ้นไม่ได้เก็บกักเฉพาะในลำน้ำโขง และมีระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับสูงสุดในฤดูน้ำหลากธรรมชาติ ตามที่ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษา แต่ยังไม่ได้ทว่มนพื้นที่ตั้งบ้านเรือนด้วย โดยมีข้อเท็จจริงว่า ต้องมีการอพยพครัวเรือนที่อาศัยอยู่ริมน้ำโขงด้านเหนือเขื่อนมีจำนวนมากถึง ๓๔๑ ครัวเรือน ตามรายงาน Feasibility Study: Xayaburi Hydroelectric Power Project, Final Report (Main Report) ด้วยเหตุดังกล่าว การที่ศาลปกครองชั้นต้น

/ไม่ได้นำ...

ไม่ได้นำข้อเท็จจริงจากเอกสารดังกล่าวมาพิจารณาประกอบในการทำคำพิพากษาแต่อย่างใด ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ได้โต้แย้งข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ไว้ว่าไม่ถูกต้องอย่างใด จึงถือได้ว่าเป็นการยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นจริง ซึ่งผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้ชี้แจงไว้ในศาลปกครองชั้นต้นแล้ว แต่กลับไม่นำเอามาพิจารณาและกลับสรุปข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงตามความจริงที่ได้มีการชี้แจงและยอมรับแล้ว คำพิพากษาในส่วนนี้ จึงไม่น่าจะชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๓. ตามที่ศาลปกครองชั้นต้นสรุปข้อเท็จจริงในคำพิพากษาว่า เมื่อโครงการสร้างเสร็จแล้วจะปล่อยน้ำไหลผ่านในแต่ละวันเท่ากับปริมาณที่ไหลเข้าโดยไม่มีการกักเก็บไว้ ดังนั้น ปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นไปตามธรรมชาติตลอดทั้งปี นั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอรุทธรณ์ว่า การที่ศาลมีคำพิพากษาว่า “ภายหลังการสร้างเขื่อนแล้วจะปล่อยน้ำไหลผ่านในแต่ละวันเท่ากับปริมาณที่ไหลเข้าโดยไม่มีการกักเก็บไว้” นั้น เป็นการคิดค่าเฉลี่ยเฉพาะปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อน และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจาก ๒๔ ชั่วโมง หรือ ๑ วัน เท่านั้น ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากคุณภาพของน้ำที่ไหลผ่านเขื่อน และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าใน ๑ วัน นั้น จะมีคุณภาพที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องระดับน้ำและปริมาณตะกอน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาควบคู่ไปด้วย เนื่องจากคุณภาพของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ คือ สาเหตุสำคัญของผลกระทบด้านท้ายน้ำทั้งในเขตประเทศลาว ข้ามพรมแดนมายังประเทศไทย และอาจจะส่งผลไปถึงประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนามที่อยู่ท้ายน้ำด้วย

การศึกษาเรื่องคุณภาพน้ำที่เปลี่ยนแปลงไปในรอบวัน จากการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลัก และรวมถึงเขื่อนไซยะบุรีด้วยนั้น ได้ปรากฏอย่างชัดเจนในการศึกษาของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission) ในรายงานตามที่ได้อ้างในเอกสารประกอบการอุทธรณ์ กรณีของเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงสายหลักทุกเขื่อน จะทำให้เกิดความผันผวนของระดับน้ำโขง เปลี่ยนแปลงแบบชั่วโมงต่อชั่วโมง โดยระดับน้ำจะเปลี่ยนแปลงได้ถึง ๓ - ๖ เมตร ภายในหนึ่งวัน ซึ่งจะเกิดผลกระทบกับชุมชนที่ตั้งอยู่ท้ายเขื่อนภายในระยะ ๔๐ - ๕๐ กิโลเมตร ระดับน้ำโขงจะเปลี่ยนแปลงในระยะทางดังกล่าวภายใน ๑ - ๒ ชั่วโมง คาดว่ามีประชาชนที่อาศัยอยู่ท้ายน้ำในระยะทาง ๑๐๐ กิโลเมตร จากท้ายเขื่อนไซยะบุรี ที่จะได้รับผลกระทบประมาณ ๕,๙๖๘ คน และจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงปริมาณตะกอนในแม่น้ำโขงอย่างมีนัยสำคัญ และได้เสนอผลการศึกษาแบบจำลองการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำโขงท้ายเขื่อน โดยเขื่อนหลวงพระบางซึ่งเป็นเขื่อนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเขื่อนไซยะบุรีแต่ตั้งอยู่ด้านเหนือเขื่อนไซยะบุรีขึ้นไปประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร พบว่า ระดับน้ำโขงท้ายเขื่อนจะมีความแปรปรวนประมาณ ๕.๕ เมตร ในทุกๆ วัน นอกจากนี้ รายงานดังกล่าวได้ศึกษา

/ความแปรปรวน...

ความแปรปรวนของระดับน้ำโขงที่เกิดขึ้นในรอบวัน ด้านท้ายเขื่อนหลวงพระบาง เขื่อนบ้านกุ่ม และเขื่อนสตึงเตี๋ย ผลการศึกษาได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า จะเกิดความแปรปรวนของระดับน้ำโขงที่เกิดขึ้นในรายชั่วโมงในรอบวัน ซึ่งเกิดขึ้นที่ระดับ ๔.๕ เมตร ๔ เมตร และ ๓ เมตร ตามลำดับเหล่านี้ จึงทำให้คาดการณ์ได้ว่า ชุมชนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงของประเทศไทยโดยเฉพาะบริเวณอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นจุดแรกที่แม่น้ำโขงบริเวณท้ายน้ำจากเขื่อนไซยะบุรีจะเข้าสู่ประเทศไทย จะเป็นพื้นที่แรกที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการใช้งานเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้าดังกล่าว ซึ่งทำให้เกิดความผันผวนของระดับน้ำในแม่น้ำโขงดังที่กล่าวมาข้างต้น ผลกระทบดังกล่าวจะต่อเนื่องลงไปยังพื้นที่ท้ายน้ำต่อมาคือ อำเภอปากชม จังหวัดเลย อำเภอสังขม อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ต่อเนื่องไปถึงจังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ตามลำดับ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้น แต่ศาลกลับไม่ได้ นำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาแต่อย่างใด การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า เขื่อนไซยะบุรี เป็นเขื่อนแบบน้ำไหลผ่าน ไม่มีการเก็บกักน้ำ มีปริมาณน้ำเข้าและน้ำออกเท่ากันในแต่ละวันนั้น จึงเป็นคำพิพากษาที่ไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เพราะการเก็บน้ำหรือปล่อยให้น้ำไหลผ่าน เขื่อนนั้น ขึ้นกับการบริหารจัดการเขื่อนควบคู่กับการออกแบบของเขื่อนที่ปล่อยให้น้ำไหลผ่าน ได้ตลอดเวลา เพราะเขื่อนไซยะบุรีมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ถึง ๗๖๒.๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีบานประตูบังคับการไหลของน้ำโขงถึง ๑๒ บาน ดังนั้น ในช่วงเวลาที่น้ำในแม่น้ำโขงไหลน้อย เขื่อนต้องใช้เวลามากกว่า ๑ วัน ในการเก็บน้ำให้เต็มเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้ได้เต็มจำนวน ๑,๒๘๕ เมกะวัตต์ (เช่น ในวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๘ อัตราการไหลของแม่น้ำโขงที่ผ่าน เมืองหลวงพระบางอยู่ที่อัตรา ๑,๓๖๑ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที หากต้องเก็บน้ำให้ได้เท่ากับ ปริมาณใช้งาน หรือ ๒๑๑.๙๗ ล้านลูกบาศก์เมตรแล้ว จะต้องใช้เวลาถึง ๔๓ ชั่วโมง) ซึ่งต้อง ขึ้นกับเงื่อนไขของการบริหารจัดการน้ำของเขื่อน และเงื่อนไขดังกล่าวนี้ได้ผูกพันโดยตรงกับ สัญญาซื้อขายไฟฟ้า ระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ที่ระบุระยะเวลาของการเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าในแต่ละวันไว้อย่างชัดเจน

โครงการเขื่อนไซยะบุรีมีรูปแบบลักษณะที่คล้ายคลึงกับเขื่อนปากมูล ที่มีลักษณะ เป็นเขื่อนทดน้ำไม่ใช่เขื่อนเก็บกักน้ำ แม้จะอ้างว่า เป็นเขื่อนแบบน้ำไหลผ่านหรือ run-off-river ตามที่อ้างก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเขื่อนปากมูลที่มีความสูงเพียง ๑๗ เมตร เมื่อใช้งานเขื่อน ก็จะมีการกักน้ำไว้เช่นกัน และจะยกระดับน้ำในแม่น้ำมูลให้สูงขึ้น และกลายเป็นอ่างเก็บน้ำ ขนาดเล็กที่น้ำนิ่ง ไม่ใช่แม่น้ำที่ไหลดังเดิม ดังนี้ จึงไม่สามารถเชื่อได้ว่า กรณีของเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งเป็นเขื่อนที่มีลักษณะแบบเดียวกันกับเขื่อนอื่นๆ ในลุ่มน้ำโขง หรือเขื่อนแบบ run-off-river จะไม่สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงต่อคุณภาพของน้ำท้ายเขื่อน โดยเฉพาะในเรื่อง

/การเปลี่ยนแปลง...

การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำท้ายเขื่อนในรายชั่วโมง และการเปลี่ยนแปลงปริมาณตะกอนในแม่น้ำโขง การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของน้ำโขงเช่นนี้จะส่งผลให้แม่น้ำโขงด้านท้ายเขื่อนไชยะบุรีไม่ได้มีระดับปกติและไหลอย่างธรรมชาติ และหากพิจารณาจากข่าวที่ออกมาเป็นระยะๆ เกี่ยวกับการปล่อยน้ำหรือกักเก็บน้ำของเขื่อนในประเทศจีน ยังส่งผลให้เกิดภาวะน้ำแล้งและน้ำเกิน น้ำท่วมฉับพลัน หรือน้ำท่วมไม่ตรงตามฤดูกาล ทำให้ประชาชนผู้ใช้ริมฝั่งแม่น้ำโขงทำมาหากินด้วยการปลูกฝักริมโขงได้รับความเดือดร้อนมาโดยตลอด ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดก็ได้ชี้แจงให้ศาลปกครองชั้นต้นทราบแล้ว ก็จะเป็นที่แน่ชัดว่า เขื่อนไชยะบุรีซึ่งอยู่ใกล้กว่าเขื่อนในประเทศจีนอย่างมาก ย่อมต้องส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งและรวดเร็วเฉียบพลันต่อผู้อยู่ท้ายเขื่อนและอยู่เหนือเขื่อน เช่น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ และประชาชน ๘ จังหวัดลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย ได้รับผลกระทบโดยตรงอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเหตุดังกล่าวที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่นำข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ชี้แจงมาในศาลปกครองชั้นต้นมาพิจารณาประกอบในการทำคำพิพากษาว่า เขื่อนไชยะบุรีจะไม่มีกักเก็บน้ำแต่อย่างใดแท้จริงแล้วเขื่อนไชยะบุรีมีลักษณะเดียวกับเขื่อนปากมูลตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ระดับน้ำจากเขื่อนไชยะบุรีจะถึงแค่หลวงพระบาง แต่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศในแม่น้ำโขงจะมีไปถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓๗ และชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขง ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ได้โต้แย้งข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ตั้งแต่ต้น เป็นการยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าว คำพิพากษาในส่วนการสรุปข้อเท็จจริงของศาลปกครองชั้นต้นในส่วนนี้จึงไม่น่าจะถูกต้อง

ประเด็นต่อมา การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีมติเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไชยะบุรีได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการลุ่มน้ำโขงตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืนแล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เปิดเผยข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th และบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่ข้อมูลการ

/ดำเนินการ...

ดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมไฮยะบุรีตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ จึงไม่ได้ ละเลยต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เชื่อมไฮยะบุรี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามมติของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เห็นว่า ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตน์ฟ้องว่า การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่เห็นชอบตามข้อเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ด้วยการ เห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากเชื่อมไฮยะบุรีโดยมีเงื่อนไขนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำสั่งให้รับฟ้องไว้แล้ว ดังนั้น ศาลปกครองชั้นต้นต้องพิพากษาในประเด็นนี้ว่า การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยการนำเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติเห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากเชื่อมไฮยะบุรีนั้น เป็นการดำเนินการตามกฎหมายหรือไม่ แต่ศาลปกครองชั้นต้นกลับมิได้ให้เหตุผลว่า การดำเนินการดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายเช่นใด คำพิพากษาในส่วนนี้จึงไม่น่าจะถูกต้อง

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้เสนอข้อเท็จจริงต่อ ศาลปกครองชั้นต้นไว้แล้วว่า การมีมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย ไม่มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่มีกระบวนการให้ข้อมูล ข่าวสารของประชาชน และไม่มีการนำเอาความคิดเห็นของประชาชนบางส่วนมาพิจารณา ประกอบ รวมทั้งไม่ได้มีการพิจารณาหรือคำนึงถึงผลกระทบของการมีมติเพื่อให้การทำสัญญา ซื้อไฟฟ้าจากเชื่อมไฮยะบุรีว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ และประชาชนอย่างไร อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งปรากฏว่าศาลปกครองชั้นต้น มิได้วินิจฉัยในส่วนนี้ไว้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอศาลปกครองสูงสุด ได้นำมาพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ต้องส่งย้อนสำนวนไป โดยพิพากษาให้เป็นไปตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้าง อันเป็นการชี้ให้เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ส่งผลให้เกิดการสร้างเชื่อมไฮยะบุรีในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อผลิตไฟฟ้า เพื่อนำมาขายให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและกระทบ ต่อวิถีชีวิตของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตน์และประชาชนในลุ่มน้ำโขง ซึ่งการดำเนินการก่อสร้างนั้น ไม่ได้เป็นไปตามความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ (PNPCA) ที่ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการใช้น้ำและการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ การป้องกันและการหยุดยั้งผลกระทบที่เป็นอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ ปริมาณการไหลของแม่น้ำโขง

/ระบบนิเวศ...

ระบบนิเวศของแม่น้ำโขง ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรน้ำของแม่น้ำโขง โดยต้องมีการแจ้งล่วงหน้า การปรึกษาหารือ และมีความตกลง การใช้น้ำต่อคณะกรรมการร่วม ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การใช้และการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับลุ่มแม่น้ำโขง เมื่อแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่าน ๖ ประเทศ ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม แม่น้ำโขงจึงเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ประชาชนในภูมิภาคมีสิทธิ ใช้ประโยชน์ร่วมกันในการอุปโภคบริโภคและเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในวิถีเกษตรกรรม การประมง การร่อนทอง ทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งเป็นเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญ ในการใช้ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

สำหรับโครงการเขื่อนไซยะบุรีเป็นการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำบนแม่น้ำสายประธาน เป็นโครงการเขื่อนแรกของโครงการเขื่อนพลังน้ำขนาดใหญ่จากจำนวนทั้งหมด ๑๒ โครงการ ที่วางแผนจะสร้างบนแม่น้ำโขงตอนล่าง โครงการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ ปริมาณการไหลของแม่น้ำโขง ความสมดุลของระบบนิเวศของลุ่มแม่น้ำโขง และเป็นผลกระทบข้ามพรมแดนต่อประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่านโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ ๘ จังหวัดริมแม่น้ำโขงของราชอาณาจักรไทย ที่อาจได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย วิถีชีวิต หรือ ส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ดังกล่าว โดยโครงการเขื่อนไซยะบุรีนี้ได้มีการก่อสร้างและดำเนินโครงการไปก่อนที่จะมีการดำเนินการ PNPCA ให้แล้วเสร็จก่อน การกำหนดเงื่อนไขก่อนลงนามว่า โครงการเขื่อนไซยะบุรีจะต้องทำตามขั้นตอน PNPCA นั้น หมายถึง ตัวโครงการต้องดำเนินการแจ้งล่วงหน้า ปรึกษาหารือ และมีมติเกี่ยวกับโครงการ แต่ปรากฏว่าโครงการเขื่อนไซยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ดำเนินการเริ่มก่อสร้างไปก่อนที่จะมีการแจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบ และในระหว่างการจัดทำเวทีปรึกษาหารือนั้นก็มีการก่อสร้างควบคู่ไปด้วย อีกทั้งกรณีเขื่อนไซยะบุรีนี้ก็ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการมีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการแต่อย่างใด แต่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกลับดำเนินโครงการไปโดยไม่ได้สนใจขั้นตอน PNPCA แต่อย่างใดทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อโครงการเขื่อนไซยะบุรีดำเนินการโดยผิดขั้นตอน PNPCA การลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ในศาลปกครองชั้นต้นผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ก็ได้ให้ข้อมูลต่อศาลแล้วว่า หลังจากมีการทำกระบวนการ PNPCA ประเทศเวียดนามและประเทศกัมพูชาได้มีความเห็นหลังจากการสอบถามถึงข้อคิดเห็น

/เกี่ยวกับ...

เกี่ยวกับโครงการเขื่อนไชยะบุรี ซึ่งทั้งสองประเทศได้ให้ความเห็นว่า กรณีการก่อสร้างควรที่จะเลื่อนออกไปก่อนสัก ๑๐ ปี เพื่อให้มีการศึกษาผลกระทบในภาพรวมอันเป็นการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนด้วย อีกทั้งคณะกรรมการแม่น้ำโขงก็ได้มีความเห็นให้มีการทำกระบวนการ PNPCA จนแล้วเสร็จจึงจะก่อสร้าง แต่ศาลปกครองชั้นต้นมิได้นำข้อเท็จจริงนี้มาพิจารณาแต่อย่างใด

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอชี้แจงต่อศาลปกครองสูงสุดว่า สำนักพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๔ ได้รายงานว่ามีกรเริ่มการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีก่อนที่จะมีการเริ่มกระบวนการตามระเบียบ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้า กรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี (PNPCA) ซึ่งรายงานข่าวอ้างอิงว่า ผู้สื่อข่าวพบว่ามีการเริ่มสร้างถนนเพื่อเตรียมการก่อสร้างเมื่อ ๕ เดือนที่แล้ว แต่ทีมข่าวบางกอกโพสต์ลงไปในพื้นที่หลังจากที่รัฐบาลลาวแจ้งกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าต่อคณะกรรมการแม่น้ำโขง ๑ เดือน แม้รายงานข่าวจะออกหลังช่วงเดือนเมษายน ๒๕๕๔ แต่ในพื้นที่ก็มีการดำเนินก่อนล่วงหน้าแล้วมากกว่า ๕ เดือน จึงถือว่าเขื่อนไชยะบุรีได้เริ่มต้นก่อสร้างก่อนกระบวนการตามระเบียบ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้า กรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี (PNPCA) รายละเอียดปรากฏตามสำเนาข่าวสำนักพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งตรวจสอบพบข้อมูลนี้จึงขออนุญาตส่งต่อศาลในชั้นนี้เพื่อประกอบการพิจารณาคดีของศาลปกครองสูงสุด

ด้วยเหตุดังกล่าว จะเห็นได้ว่า โครงการเขื่อนไชยะบุรีมิได้ดำเนินการให้สอดคล้องเป็นไปตามกระบวนการ PNPCA ดังนั้น การลงนามของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ดำเนินการลงนามทั้งๆที่กระบวนการ PNPCA ไม่ถูกต้อง จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยเงื่อนไข แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะได้ควบคุมมิให้เกิดการดำเนินการที่ขัดต่อเงื่อนไขที่ตนตั้งขึ้นแต่อย่างใดทั้งสิ้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ศาลปกครองชั้นต้นกลับมิได้นำข้อมูลดังกล่าวพิจารณา คำพิพากษาในส่วนนี้จึงไม่น่าจะชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และส่วนที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th และบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่า มีการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น เห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวนี้ ไม่น่าจะถือว่า เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง เป็นการเผยแพร่ข้อมูลไม่เพียงพอ และไม่สามารถที่จะสร้างการรับรู้และเข้าใจต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

/ได้อย่างแท้จริง...

ได้อย่างแท้จริง เพราะการให้ข้อมูลข่าวสารใดก็ตามเป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า หากใช้เรื่องการร้องขอข้อมูลข่าวสาร โดยปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ากลับให้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และการให้ข้อมูลแก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เป็นการดำเนินการอันเกิดจากการทำหนังสือขอข้อมูล แต่ปรากฏว่าสิ่งที่ตอบกลับคือไม่อาจให้ข้อมูลได้ นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ามีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลนั้น การเผยแพร่ในเว็บไซต์ www.eppo.go.th ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นอกจากจะหาข้อมูลได้อย่างจำกัดและเข้าถึงได้ยากแล้ว ยังมีข้อความปรากฏอยู่ในด้านล่างซ้ายว่า “เว็บไซต์เป็นการให้บริการเชิงข้อมูล ไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานไม่รับประกันหรือรับรองความถูกต้อง ความครบถ้วน ความบกพร่อง ความล่าช้าของข้อมูลที่เผยแพร่บนเว็บไซต์นี้ รวมถึงไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อม” จะเห็นได้ว่า การที่มีข้อความเหล่านี้ในเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ หากบุคคลทั่วไปเปิดทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าต่างได้อ้างถึงก็ไม่อาจเชื่อได้ว่า ข้อมูลที่ได้มีการลงในเว็บไซต์ มีมูลหรือความถูกต้องแน่แท้หรือไม่ และการไม่สามารถนำมาอ้างอิงตามกฎหมายได้อีกด้วย แต่ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้นำข้อเท็จจริงในส่วนนี้มาพิจารณาประกอบ ในเรื่องการเข้าถึงข้อมูล โดยการเผยแพร่ข้อมูลต้องทำให้ครบถ้วนและกว้างขวาง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของราชการ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว วรรคสอง บัญญัติว่า การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ การเผยแพร่ข้อมูลตามที่ศาลพิพากษาจะเป็นวิธีการหนึ่งในปัจจุบัน แต่ในพื้นที่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ใน ๘ จังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ดที่สัญฐานอินเทอร์เนตเคลื่อนที่ ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด การเข้าถึงข้อมูลทางเว็บไซต์อินเทอร์เนตไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถทำได้

/และผู้ฟ้องคดีที่ ๑...

และผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คนหาปลา แม้ค้าปลา ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีความรู้และความสามารถเพียงพอที่จะเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตดังกล่าว แม้แต่ผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดซึ่งเป็นผู้มีความรู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อเข้าไปค้นหาข้อมูลยังใช้ระยะเวลาอย่างมาก เพราะต้องเข้าไปสืบค้นและกดข้อความหลายขั้นตอน เป็นการยุ่งยาก และบางส่วนยังเป็นภาษาอังกฤษ ที่เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอนสำหรับผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดซึ่งหลายคนไม่ได้รับการศึกษา หรือแม้แต่ได้รับการศึกษา แต่หากไม่รู้จักอินเทอร์เน็ตก็ไม่อาจจะเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ และข้อมูลในเว็บไซต์ที่อ้างว่าได้มีการเผยแพร่ข้อมูลเขื่อนไชยะบุรีนั้น ผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเองได้เคยทำการค้นหาบนเว็บไซต์เหล่านั้นแล้ว ต้องทำการค้นหาอยู่นาน ซึ่งข้อความหรือสัญลักษณ์ใดที่จะเป็นการสื่อให้ข้อมูลในเรื่องโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีก็เป็นการปรากฏให้เห็นชัดในเว็บไซต์ ที่มีการกล่าวอ้างว่าได้เปิดเผยข้อมูลแล้วถือว่าเป็นการสร้างภาระเกินสมควรและไม่จำเป็นให้แก่ประชาชนรายอื่นที่ต้องการทราบข้อมูลอีกด้วย ประกอบกับวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าได้มีการเผยแพร่ข้อมูลนั้นลงเว็บไซต์ เมื่อพิจารณาถึงอายุและอาชีพของผู้ฟ้องคดีส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชนบท รวมถึงประชากรส่วนใหญ่ในประเทศที่ทำการสืบค้นหาข้อมูลจากทางเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตเมื่อหลายปีก่อนนั้นมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่แทบจะไม่มีใครทราบวิธีการค้นหาข้อมูลจากทางสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาว่าการเผยแพร่ข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ถือได้ว่ามีการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี ตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการใดก็ตามให้แก่สาธารณชนได้รับทราบได้อย่างทั่วถึงเพียงพอและครบถ้วน การที่นำข้อมูลไปเผยแพร่เฉพาะแต่เว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นั้น จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอตามความหมายของ มาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานต้องเป็นการให้ข้อมูลโดยมีการชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐประกอบรวมอยู่ด้วยในการเผยแพร่ข้อมูลแต่ละครั้ง ซึ่งต้องเป็นการชี้แจงและให้ข้อมูล ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในเว็บไซต์ได้กระทำภายหลังจากที่มีการจัดเวทีการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีไปแล้วทั้ง ๓ ครั้ง จึงถือได้ว่าขัดต่อหลักการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

กระบวนการดำเนินการเพื่อจัดซื้อไฟฟ้าโครงการเขื่อนไชยะบุรี ในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้กระทำแล้ว การทำสัญญาซื้อไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิ

/ที่จะได้รับ...

ที่จะได้รับข้อมูลและส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการดำรงชีวิตของประชาชนและการดำรงอยู่ของชุมชน อีกทั้งการฝ่าฝืนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ที่กำหนดให้โครงการเขื่อนไชยะบุรี ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ และต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ละเลยไม่ตรวจสอบระงับการดำเนินโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามระเบียบปฏิบัติเรื่องการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง โดยให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน โดยระเบียบปฏิบัติเรื่องการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง เป็นส่วนหนึ่งของความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยกำหนดให้การใช้น้ำใดๆ ของรัฐสมาชิกใดๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพน้ำหรือระบบการไหลของลำน้ำสายประธานของระบบแม่น้ำโขง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตนาในคดีนี้เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือได้รับผลกระทบโดยตรงและมากเป็นพิเศษกว่าบุคคลทั่วไปที่มีได้อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในพื้นที่ ๘ จังหวัดริมแม่น้ำโขง ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตนาจึงมีสิทธิมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน และสิทธิดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม ตามมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ปฏิบัติไปตามหน้าที่ของตน ไม่ได้กระทำการใดๆ ขัดต่อกฎหมาย จึงเป็นคำพิพากษาที่ไม่ชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ประเด็นต่อมา ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า การดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีไม่ใช่โครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมกรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี และไม่ได้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีดังกล่าว นั้น

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขออุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเป็นหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้มีหน้าที่จะต้องทำการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติ การดำเนินการ

/ทำสัญญา...

ทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรีเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี ที่ก่อให้เกิดผลกระทบข้ามพรมแดนต่อประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โครงการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีได้ทำรายการ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แม้ว่าสัญญาซื้อไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีจะไม่ได้มีอยู่ในรายการ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ไม่ได้เป็นข้อกำหนดที่ไม่ต้องทำการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพนั้นไม่ ซึ่งโครงการเขื่อนไชยะบุรี เป็นโครงการที่มีผลกระทบร้ายแรงและส่งผลกระทบข้ามพรมแดน ไปยังหลายประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ก่อกองคดีทั้งห้าในฐานะองค์คณาพของรัฐบาลจะต้องมีการ ทำการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ เพื่อปกป้องประชาชน ที่อาศัยอยู่ในรัฐ และก่อนที่จะมีการดำเนินการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าของผู้ก่อกองคดีที่ ๑ นั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ดและผู้สนับสนุนการฟ้องคดีทั้งสิ้น ๑,๐๑๙ คน เป็นประชาชนที่อาศัย อยู่ใน ๘ จังหวัดริมแม่น้ำโขง ล้วนมีประสบการณ์อันเลวร้ายเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจาก เขื่อนที่สร้างและผลิตกระแสไฟฟ้าแล้วในประเทศจีน เป็นสาเหตุหลักที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ด ไม่สนับสนุนการสร้างเขื่อนในแม่น้ำสายประธาน จากประสบการณ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ ริมแม่น้ำโขง โดยเฉพาะบริเวณพรมแดนในจังหวัดเชียงรายนั้น ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ของระบบนิเวศและระดับน้ำในแม่น้ำโขงหลังจากมีการสร้างเขื่อนในประเทศจีนเรื่อยมา และไม่ได้รับการ เยียวจากผู้พัฒนาโครงการเขื่อนหรือรัฐบาลจีน หากมีการสร้างเขื่อนไชยะบุรีและเกิดผลกระทบขึ้น ผู้พัฒนาโครงการและรัฐบาลลาวจะรับผิดชอบต่อความเสียหายให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ดได้ยาก เพราะอยู่นอกประเทศไทยและยังไม่มีกลไกใดๆ ที่จะเยียวยาความเสียหายที่อันจะเกิดกับผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านผลกระทบ ที่สามารถคาดเห็นได้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอชี้แจง ดังนี้

๑. การทำประมง และเส้นทางอพยพของปลา ประชาชนไม่ได้รับทราบ ข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีต่อการประมง ตั้งแต่ การอพยพของปลา (การขัดขวางเส้นทางอพยพของปลาแม่น้ำโขงเพื่อขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการสูญพันธุ์อย่างถาวรก็เป็นได้) แหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งหากินและอื่นๆ การก่อสร้างเขื่อนอาจส่งผลกระทบร้ายแรงต่อพันธุ์ปลาท้องถิ่น และการสูญเสียแหล่งพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งแม่น้ำโขงถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก โดยทางปลาผ่าน ตามเอกสารของผู้ก่อกองคดีทั้งห้ามีการอ้างว่าทางปลาผ่าน มีขนาดกว้าง

๑๐ เมตร ทางด้านซ้ายของเขื่อนนั้น ยังคงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและยังเป็นข้อกังขาในประสิทธิภาพที่จะสามารถใช้งานได้จริง จนกระทั่งบัดนี้ผู้พัฒนาโครงการยังคงพยายามหาหนทางศึกษาการเคลื่อนย้ายของพันธุ์ปลาตามธรรมชาติ โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการต่างๆ การบรรเทาผลกระทบการเคลื่อนย้ายประชากรปลา การศึกษา ทดลอง และแสวงหามาตรการบรรเทาผลกระทบ โดยจวบจนปัจจุบันก็ยังมีได้มีข้อสรุปนำมามอบให้แก่ ๔ ประเทศลุ่มน้ำโขงตอนล่างซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการแม่โขง (MRC) หรือเผยแพร่ออกสู่สาธารณะแต่อย่างใด แท้จริงแล้วควรที่จะต้องจัดทำให้แล้วเสร็จในรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจนมั่นใจเสียก่อนว่าจะสามารถป้องกันและบรรเทาผลกระทบในประเด็นนี้ได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่กรณีสร้างไปศึกษาไปเช่นกรณีเขื่อนไซยะบุรีนี้ นอกจากการดำเนินการที่ผิดขั้นตอนของผู้พัฒนาโครงการแล้ว การดำเนินการดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่า ยังไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะบรรเทาหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายและแพร่พันธุ์ของปลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ยังมีความกังวลในเรื่องของชนิดสายพันธุ์ปลาที่จะสามารถเรียนรู้ปรับตัวเดินทางเคลื่อนย้ายผ่านทางเดินปลาเหล่านี้ได้หรือไม่ เพราะพันธุ์ปลาแม่โขงมีหลากหลายสายพันธุ์ และหลายขนาด โดยที่ปลาบางสายพันธุ์อาจไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่หรือเป็นสายพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่เกินไปที่จะเคลื่อนย้ายโดยอาศัยช่องทางปลาผ่าน ในกรณีดังกล่าวจะนำมาซึ่งการสูญพันธุ์ของปลาที่อาจเกิดขึ้นได้ อาทิ ปลาบึก ปลาเลิม ปลากระโทง ซึ่งพบว่ามีความยาวถึง ๓ เมตร น้ำหนักกว่า ๒๐๐- ๓๐๐ กิโลกรัม ในรายละเอียดส่วนนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเสาะได้ทำการชี้แจงในคำคัดค้านคำให้การต่อศาลปกครองชั้นต้นอย่างชัดเจนแล้ว

๒. เรื่องตะกอน การลดลงของตะกอนจะส่งผลให้มีการลดลงของสารอาหารในดินที่ทับถมกันเพื่อการทำการเพาะปลูกกรมแม่โขง ตะกอนจะลอยน้ำมา โดยธรรมชาติหากน้ำไหลเอื่อยๆ ตะกอนจะอยู่ในระดับต่ำๆ หากน้ำไหลแรง ตะกอนดินจะทำให้น้ำขุ่นตลอดเวลา การปิดกั้นทางน้ำตะกอนก็จะกองอยู่เบื้องล่าง แม้ผู้พัฒนาโครงการจะอ้างว่าเขื่อนไซยะบุรีมีระบบระบายตะกอน แต่การศึกษาหลายชิ้นระบุว่าการระบายตะกอนดังกล่าวจะทำให้เกิดตะกอนทะลักออกมาในปริมาณมากในคราวเดียว ซึ่งจะส่งผลให้แม่โขงขุ่นขึ้นในทันทีและเป็นระยะเวลาานาน จะส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตในแม่โขงที่ต้องการออกซิเจนในการหายใจ

๓. การเดินเรือ หากมีการปิดกั้นทางน้ำแล้ว และทำทางเดินเรือผ่านที่มีความกว้าง ๒๐ เมตร ยังเกิดคำถามว่าหากเป็นเรือประมงพื้นบ้านที่มีขนาดเล็กจะมีการเปิดประตูให้ผ่านหรือไม่ ผู้พัฒนาโครงการก็ไม่แจ้งให้ทราบ และการเปิดประตูทางเรือผ่านแต่ละครั้งอาจจะมีกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวกรากตามมาซึ่งจะทำลายระบบนิเวศในน้ำบริเวณนั้นและไม่ทราบแน่ชัดว่าอาจส่งผลกระทบต่ออย่างอื่นตามมาหรือไม่ ความแรงของกระแสน้ำไหล

/ในแต่ละวัน...

ในแต่ละวันไม่ใช่ค่าคงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวันจะคำนวณได้อย่างไรว่าการเปิด - ปิด ประตูน้ำของเรือระดับใดที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในน้ำ

๔. การไหลของน้ำ การสร้างเขื่อนปิดกั้นทางน้ำย่อมส่งผลให้เกิดการไหลของน้ำ ที่ผิดปกติ และระดับน้ำในแม่น้ำโขงย่อมมีความผิดปกติอยู่แล้ว ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดทราบดี จากผลกระทบการสร้างเขื่อนพลังน้ำผลิตไฟฟ้าในประเทศจีน ระดับน้ำที่เพิ่มขึ้นลงผิดปกติ ตลอดเวลาจนไม่สามารถคาดคะเนได้ ไต่ระดับขึ้นสูง ๒ เมตร ในระยะเวลา ๑ ชั่วโมง ก่อให้เกิด ความเดือดร้อนและเสียหายต่อผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดและประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำโขง ในประเทศต่างๆ ด้วย

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมานั้น เป็นประเด็นเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดนที่ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดและประชาชนจะได้รับ ซึ่งอาจคาดหมายได้ว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง แต่ที่ไม่อาจคาดหมายได้คือ มาตรฐานการเยียวยา หลักเกณฑ์ในการจัดการทั้งในช่วงของการศึกษา ก่อสร้าง และผลิตไฟฟ้าล้วนไม่มีความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ผู้พัฒนาโครงการเอง แม้จะมีความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจด้านก่อสร้าง แต่การบริหารจัดการเขื่อนให้เป็นไป ตามมาตรฐานสากลก็ยังไม่แน่ชัดว่าจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะไม่เคยประกอบธุรกิจ ด้านนี้ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทักษะและประสบการณ์จนเป็นที่ยอมรับมาก่อน การสูญเสียที่ดิน ตามชายฝั่งซึ่งเกิดจากปัญหาการกัดเซาะของน้ำ ซึ่งปัจจุบันกรมเจ้าท่าต้องมีการสร้างเขื่อนกันดินถล่ม ป้องกันการกัดเซาะของน้ำซึ่งเกิดมาจากการไหลของน้ำเขี้ยวกรากที่ปล่อยมาจากเขื่อน การสูญเสีย ที่ชายตลิ่งดังกล่าวเท่ากับเป็นการสูญเสียอธิปไตยของประเทศทางอ้อม จึงเป็นหน้าที่ของ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าที่จะต้องดำเนินการศึกษาประเด็นปัญหาต่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม เพื่อที่จะพิทักษ์ไม่ให้รัฐเสียประโยชน์ในทางอ้อม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่มีการดำเนินการใดๆ แม้น้อย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ได้ดำเนินการศึกษาเรื่องประเมิน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม โดยอ้างว่า เนื่องจากการดำเนินโครงการชอบด้วย กฎหมายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว เนื่องมาจากโครงการเขื่อนไซยะบุรี ได้มีการดำเนินว่าจ้างบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด จัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนบริษัท Pöyry Energy AG และบริษัท Compagnie Nationale du Rhône ("CNR") เป็นผู้มาทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องบันไดปลาโจนและ การระบายตะกอน ทำการศึกษาโดยชอบแล้ว ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เห็นว่า ทั้งสามบริษัทไม่ได้ทำการศึกษาถึงเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดนที่จะเกิดขึ้นกับ ราชอาณาจักรไทยเลยแม้น้อย โดยในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาและมีการประเมินผลกระทบเพียง ๑๐ กิโลเมตร ในทำนองเท่านั้น ผลกระทบ ไม่ได้อยู่เฉพาะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแต่จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

/ซึ่งไม่สามารถ...

ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผลกระทบต่างๆ เช่น ด้านประมง ด้านการเกษตรริมโขง ด้านตะกอนที่พัดพา การท่องเที่ยว การร่อนทอง ความสมบูรณ์ของห่วงโซ่อาหาร และการขึ้นลงของระดับน้ำในแม่น้ำที่สัมพันธ์กับฤดูกาล จากการไม่ทำการศึกษาของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเป็นสาเหตุหลักที่ดำเนินการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าได้มีส่วนผลักดันให้เกิดเขื่อนไชยะบุรี สร้างผลกระทบข้ามพรมแดนมายังประเทศไทยซึ่งอยู่ท้ายน้ำเขื่อนไชยะบุรี

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี และไม่ได้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าไม่ต้องจัดทำการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เห็นว่า แม้จะไม่มีกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงฯ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติว่า โครงการที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมจะต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ชี้แจงทั้งหมด และตามคำอุทธรณ์ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า การทำสัญญาซื้อไฟฟ้าเป็นการสนับสนุนให้เกิดโครงการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงและเป็นการส่งผลกระทบข้ามพรมแดนอีกด้วย ดังนั้น การทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจึงเป็นโครงการที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่จัดทำจึงถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นการละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการขัดต่อกฎหมายสูงสุดของประเทศ

นอกจากนี้ คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นก็ไม่ได้นำข้อมูลในประเด็นเรื่องความคุ้มค่าวินิจัยประกอบให้เห็นถึงความไม่เหมาะสมในการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าของเขื่อนไชยะบุรี ซึ่งเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เปิดเผยว่า ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ จากภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ชะลอตัว ส่งผลให้ปริมาณสำรองไฟฟ้าปรับสูงขึ้น ปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ ๒๐ - ๒๕ % จะไต่ระดับสูงถึง ๔๒ % ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการเจรจากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รวมถึงผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนให้เลื่อนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าออกไปในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นปี พ.ศ. ๒๕๖๘ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นำเสนอข่าวดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับข้อเสนอแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๗๓ (PDP 2012) และกรอบเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบได้ของการวางแผนภาคพลังงานไฟฟ้า พบว่า มีการคาดการณ์ความต้องการไฟฟ้ามากเกินไปถึง ๑๓,๒๐๐ เมกะวัตต์

ในช่วง...

ในช่วง ๒๐ ปีข้างหน้าซึ่งถือเป็นปริมาณเท่ากับเขื่อนไชยะบุรี ๑๐ เขื่อน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีกำลังผลิตล้นและมีโครงการที่วางแผนไว้มากเกินไป และอันที่จริงไม่จำเป็นต้องก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มเติม หรือมาตรการการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มเติมจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เมื่อพิจารณาทั้งสองบทความนี้จะเห็นว่า ขณะนี้ประเทศไทยมีการสำรองพลังงานไฟฟ้าเกินความจำเป็น จนต้องมีการชะลอตัว ซึ่งเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าไว้อยู่แล้ว และด้วยเหตุใดผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะผู้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรี จึงไม่ชะลอการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าวไว้ ทั้งๆ ที่มีการคัดค้านทั้งจากภาคประชาชน สังคม และในระดับประเทศชาติ ซึ่งในส่วนนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ทำการชี้แจงต่อศาลไว้แล้วในคำคัดค้านคำให้การและคำคัดค้านคำให้การเพิ่มเติม แต่ศาลปกครองชั้นต้นกลับไม่นำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาแต่อย่างใด การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่จำเป็นต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น จึงไม่น่าจะชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ประเด็นสุดท้ายที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาหรือกรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี โดยจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ทั้ง ๓ ครั้ง และประชุมสรุปผล ๑ ครั้ง โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้มีหนังสือถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี และเผยแพร่ข้อมูลเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป. ลาว ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการรักษาหรือล่องหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ในกรณีดังกล่าว นั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอรุทธรณ์ในส่วนนี้ว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้วินิจฉัยถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าในการดำเนินการจัดการรับฟังความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลำดับรอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นหน่วยงานทางปกครองตามคำนิยามของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และการทำสัญญาทางปกครองในการซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เกิดจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีมติเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำเสนอ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อนดำเนินการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรี โดยผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ไม่ได้ดำเนินการจัดการรับฟังความคิดเห็นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แม้ว่าโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจะไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างในประเทศไทย แต่ก็ต้องถือว่าการทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากโครงการดังกล่าว เป็นโครงการของรัฐ

/ที่ไปสนับสนุน...

ที่ไปสนับสนุนโครงการซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรงต่อส่วนรวม ดังนั้น การทำสัญญาซื้อไฟฟ้าย่อมต้องถือเสมือนว่าเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรงต่อส่วนรวมด้วย ตามนิยามของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ และข้อ ๕ วรรคสอง เนื่องจากโครงการดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เข้าไปทำสัญญาว่าจะซื้อไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไชยะบุรีถึงร้อยละ ๙๕ จากที่ผลิตได้ทั้งหมด ส่งผลให้จะมีการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่กันแม่น้ำโขงสายหลัก อันจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เปรียบเสมือนการให้บุคคลภายนอกดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีฐานะเป็นเจ้าของโครงการมีหน้าที่ตามระเบียบนี้ที่จะต้องดำเนินการประกาศให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดและประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอต่อการที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็น และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและร่วมแสดงความคิดเห็นหลายประการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว ซึ่งกำหนดวิธีการไว้โดยสรุปดังต่อไปนี้ ๑. รัฐเป็นผู้จัดรับฟังความคิดเห็นประชาชน ๒. การจัดรับฟังความคิดเห็นประชาชนต้องทำก่อนเริ่มดำเนินการก่อสร้างโครงการ ๓. การจัดรับฟังความคิดเห็นประชาชนต้องทั่วถึงผู้เข้าร่วม ประกอบด้วย หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียองค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ๔. ต้องเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ อย่างน้อยตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ๕. ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโครงการ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนตลอดทั้งความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนมาประกอบการพิจารณาโครงการ (บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐) ๖. วิธีการจัดรับฟังความคิดเห็นให้ใช้วิธีการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ ๗. จะต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอต่อการที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็น และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘)

/๘. เมื่อดำเนินการ...

๘. เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นฯ แล้วให้หน่วยงานของรัฐทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นฯ และประกาศให้ประชาชนทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นประชาชน ให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘) ๙. เมื่อรับฟังความคิดเห็นประชาชนแล้วปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐโครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่ตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ถ้ายังมีความจำเป็นจะต้องดำเนินโครงการต่อไป หน่วยงานของรัฐจะต้องกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐนั้นและประกาศให้ประชาชนทราบ (ข้อ ๑๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘) ตามหลักการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียจากทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่ดีที่สุด เพื่อให้ได้วิธีการดำเนินงานที่ได้รับการยอมรับและมีความโปร่งใสมากที่สุดและเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายมากที่สุด

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เห็นว่า ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้านั้นผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แม้น้อย ตั้งแต่ระยะเวลาก่อนทำสัญญาจนถึงในปัจจุบัน เป็นระยะเวลา ๕ ปี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่จัดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และจัดการรับฟังความคิดเห็น ก่อนที่จะดำเนินการตามสัญญา จึงถือเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ และละเมิดสิทธิของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ดและผู้สนับสนุนการฟ้องคดีทั้งสิ้น ๑,๐๑๙ คน เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ๘ จังหวัดริมแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดเลยในฐานะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างและดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนไชยะบุรี เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเป็นหน่วยงานทางปกครองที่มีส่วนสำคัญในการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้างกล่าว มีหน้าที่จะต้องทำวิจัยและศึกษาเพื่อจะรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ในปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าหาได้ดำเนินการแต่อย่างใดไม่ การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขออุทธรณ์ในประเด็นนี้ว่า

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในฐานะที่เป็นกรมทรัพยากรน้ำและในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย มีศักดิ์ศรีและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายไทย สมควรที่จะเสนอความคิดเห็นของตนเอง ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ และเป็นตัวแทนเสียงของประชาชนและราชอาณาจักรไทย ซึ่งต้องปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ แต่กลับอ้างอิงและสนับสนุนความคิดเห็นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวางแล้วว่า โครงการเขื่อนไซยะบุรีจะส่งผลกระทบต่อประชาชนและต่อประเทศไทย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้รับเงินภาษีบำรุงจากประชาชนในราชอาณาจักรไทยและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายไทย ต้องเห็นผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญก่อน แต่กลับมิได้ดำเนินการตามมาตรฐานแห่งรัฐที่จะคุ้มครองประชาชน ทำให้เกิดความคลางแคลงใจว่าแท้จริงแล้วผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ทำหน้าที่เพื่อใคร เพื่อการคุ้มครองโครงการตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าหรือดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ฝ่ายใด

นอกจากนี้ คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้พิเคราะห์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี (PNPCA) ครบถ้วนหรือไม่ เพียงแต่การดำเนินการจัดเวทีการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีต่อผู้มีส่วนได้เสีย ทั้ง ๓ ครั้ง และประชุมสรุปผล ๑ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียงร้อยละ ๘ ของผู้สนับสนุนการฟ้องคดีเท่านั้น และการชี้แจงข้อมูลในการจัดเวทีทั้ง ๓ ครั้ง ก็เป็นข้อมูลที่ประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าใจได้ในทันที และการให้ข้อมูลที่นำมาชี้แจงในเวทีดังกล่าวก็ไม่ครบถ้วน ซึ่งไม่เป็นไปตามวิธีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนที่ถูกต้อง อย่างน้อยที่สุดผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต้องดำเนินการ ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี (PNPCA) ให้สอดคล้องตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ การดำเนินการจัดเวทีการให้ข้อมูลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงเป็นการให้ข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ไม่ได้ทำให้ครบถ้วนทุกจังหวัด โดยทำไปเพียง ๓ จังหวัดเท่านั้น ในจังหวัดเชียงราย จังหวัดเลย และจังหวัดนครพนม จากจำนวน ๘ จังหวัดที่ติดแม่น้ำโขง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ในสมุดลงทะเบียนรายชื่อการให้ข้อมูล นั้นเขียนว่า “การรับฟังความคิดเห็นร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียต่อโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี” แต่ผู้ลงชื่อเข้าร่วมประชุมเกือบ ๗๐ ราย เป็นหน่วยงานราชการองค์กรเอกชนและผู้นำในชุมชน โดยมีประชาชนในพื้นที่ประมาณ ๑๐ กว่าราย เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลดังกล่าว การประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่อำเภอเชียงคาน

/จังหวัดเลย...

จังหวัดเลย ในสมุดลงทะเบียนรายชื่อเขียนว่า “การให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีต่อผู้มีส่วนได้เสีย” และไม่ทราบแน่ชัดว่าการจัดประชุมนั้นจัดวันใดเนื่องจากปรากฏในเอกสารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นคนละเดือนกันคือ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ และ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ จำนวนผู้เข้าประชุมกว่า ๑๐๐ ราย เป็นหน่วยงานราชการ บริษัทผู้ดำเนินโครงการ องค์กรเอกชน ผู้นำในชุมชน และนักศึกษา โดยมีประชาชนในพื้นที่ประมาณ ๒๐ ราย เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลการประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ในสมุดลงทะเบียนรายชื่อเขียนว่า “การให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีต่อผู้มีส่วนได้เสีย” แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมตามเอกสารลงทะเบียน ๑๓๐ ราย จำนวนผู้เข้าประชุมเกือบ ๑๐๐ ราย เป็นหน่วยงานราชการ บริษัทผู้ดำเนินโครงการ องค์กรเอกชน และผู้นำในชุมชน โดยมีประชาชนในพื้นที่ประมาณ ๒๐ ราย เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูล การประชุมสรุปผล เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ก็ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีจำนวนผู้เข้าร่วมเท่าใด รวมประชาชนที่ถือว่ามีส่วนได้เสียในพื้นที่จากการประชุมทั้ง ๓ ครั้ง ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จัดขึ้นมีประมาณเพียงร้อยละ ๘ ของผู้สนับสนุนในการฟ้องคดีนี้ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า ไม่ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แม้แต่น้อย ในเรื่องการแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง จึงเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีทั้ง ๓ ครั้ง ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ก็เป็นเวทีให้ข้อมูลเท่านั้น และเอกสารที่ใช้ในการชี้แจงที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้อ้างส่งศาลในเอกสารท้ายคำให้การเพิ่มเติมที่อ้างว่า นำมาเผยแพร่ในเวทีชี้แจงข้อมูลทั้ง ๓ ครั้งนั้น ล้วนเป็นข้อมูลที่ประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าใจได้ในทันที และการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน โดยมีการระบุว่า “ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม” ในแผ่นพาวเวอร์พอยท์ วิธีการให้ข้อมูล และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ชี้แจงว่าไม่สามารถที่จะทำการเปิดเผยข้อมูลในเอกสารทั้งหมดต่อสาธารณชนได้ เพราะประเทศเจ้าของโครงการไม่อนุญาต เนื่องจากในสัญญาระบุว่า เป็นความลับจึงไม่อาจเปิดเผยได้ ซึ่งการทำสัญญาระหว่างคู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะกำหนดเช่นใดก็ได้แต่ทั้งสองฝ่ายต้องเห็นชอบสนองสนองถูกต้องตรงกัน และในอนาคตการทำสัญญาหากมีการระบุว่า “เป็นความลับ” เท่ากับเป็นการยกเว้น ก็ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลในเอกสารโครงการต่างๆ ทั้งหมดต่อสาธารณชน และคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ เนื่องจากมีข้อยกเว้นดังกล่าวแล้วในสัญญา

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง เกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือกรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้า

/พลังน้ำไชยะบุรี...

พลังน้ำไชยะบุรี โดยจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีทั้ง ๓ ครั้ง และประชุมสรุปผล ๑ ครั้ง เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย นั้น ศาลปกครองชั้นต้นมิได้วินิจฉัยเลยว่าการให้ข้อมูลพาวเวอร์พอยท์ที่ให้โดยมีข้อจำกัด ให้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน เป็นเพียงการดำเนินการเหมือนทำเป็นพิธีการเท่านั้น ศาลปกครองชั้นต้นมิได้นำข้อมูลในส่วนนี้มาพิจารณาว่าการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ไม่ได้โต้แย้งในประเด็นส่วนนี้จึงเป็นการยอมรับว่าดำเนินการให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ครบถ้วน การที่ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ไม่ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นสร้างบรรทัดฐานที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารว่าสามารถให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยพอเป็นพิธี ก็ถือว่าเป็นการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นโดยชอบด้วยกฎหมายในการจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ซึ่งอาจส่งผลร้ายแรงในกรณีการทำสัญญาหรือการกระทำทางปกครองใดก็ตาม ที่ก่อให้เกิดการจัดทำโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นโครงการในประเทศหรือโครงการที่มีผลกระทบข้ามพรมแดน โดยการดำเนินการทำสัญญาทางปกครองหรือการกระทำทางปกครองใดๆ ที่เป็นโครงการของรัฐละเลยเพิกเฉยต่อความคิดเห็นของประชาชน และขัดต่อหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุดังกล่าว ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้กระทำตามอำนาจหน้าที่แห่งตน มิได้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วนั้น จึงไม่น่าจะถูกต้องด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

นอกจากประเด็นข้างต้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์เพิ่มเติมว่า ศาลปกครองชั้นต้นมิได้วินิจฉัยคดีนี้โดยการนำหลักกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ คือ รัฐธรรมนูญ และไม่นำเอาหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีมาพิจารณาประกอบแต่อย่างใดทั้งสิ้น ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้อย่างต่อศาลทั้งในคำฟ้องและในคำคัดค้านคำให้การแล้วว่า กรณีคดีนี้ เป็นคดีที่โครงการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งมีกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้ชัดเจนว่า หากโครงการใดจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแม่น้ำนานาชาติ โครงการนั้นจะต้องมีการระงับมิให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามที่ได้อ้างไว้ในคำฟ้อง ไม่ว่าจะเป็นปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development: Rio Declaration on Environment and Development) และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ๒๓ พฤษภาคม ๑๙๖๙ หรือแม้แต่หลักการศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลปกครองชั้นต้นมิได้นำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาประกอบการวินิจฉัยของศาลแต่อย่างใดไม่ ทั้งที่คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยแล้วว่า เป็นคดีที่มีลักษณะผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นคดีสำคัญที่ควรจะต้องพิจารณาด้วยการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นจึงเป็นการดำเนินการที่

ไม่ชอบ...

ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ๓ ปี ของการฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองชั้นต้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้แปลเอกสารที่ได้มีการอ้างส่งต่อศาลจำนวนหลายฉบับ และขอให้มีการนำส่งเอกสารต่างๆ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ากลับไม่ได้แปลเอกสารตามที่ขอ และนำส่งเอกสารเหล่านั้นมายังผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ตามที่ได้มีการอ้างขอ ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้น การทำเอกสารที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลจะต้องมีการแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งหากปรากฏว่าเป็นศัพท์เทคนิควิชาการเฉพาะด้านแล้ว ย่อมที่จะต้องส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำการแปลเสียก่อน และหากการแปลดังกล่าวไม่ได้คลาดเคลื่อนในสาระสำคัญแล้วก็ย่อนำมาทำการศึกษาได้ หากใช้สิ่งที่ยากเกินความสามารถของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าที่มีผู้ชำนาญอยู่ในองค์กรของตนเอง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ากลับละเลยในสิ่งที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ร้องขอให้มีการดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น ข้อเท็จจริงใดที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้ากล่าวอ้าง แต่มิได้ดำเนินการชี้แจงข้อมูลให้ครอบคลุมหรือแปลเอกสารแจ้งต่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงเป็นข้อมูลที่ไม่อาจจะรับฟังได้

นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้ขอให้ศาลดำเนินการเรียกเอกสารหลายส่วนมาในสำนวน แต่ศาลปกครองชั้นต้นก็ได้ดำเนินการให้มีการส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาคดี ซึ่งการดำเนินคดีปกครองนั้นเป็นระบบไต่สวนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ไม่อาจจะขอหมายเรียกพยานเอกสารหรือพยานบุคคลต่อศาล เพื่อให้ศาลออกหมายเรียกพยานบุคคลหรือพยานเอกสารเหล่านั้นเข้ามาในศาลเช่นเดียวกับศาลยุติธรรมไม่ ซึ่งเมื่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอให้ศาลดำเนินการแต่ศาลไม่ได้ดำเนินการให้ ย่อมเท่ากับกระบวนการไต่สวนของศาลปกครองที่น่าจะมีส่วนดีกว่าและเข้าถึงพยานหลักฐานได้มากกว่ากระบวนการกล่าวหาในระบบศาลยุติธรรม จึงไม่เป็นจริง อันไม่เป็นไปตามหลักแห่งการตั้งศาลปกครองแต่อย่างใด การที่ศาลไม่ได้เรียกพยานเอกสารต่างๆ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า นำส่งต่อศาล หรือการไม่ดำเนินการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้มีพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาคดี จึงไม่น่าจะเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางไต่สวนอันเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยขั้นตอนแห่งกฎหมาย

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ขอชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลปกครองสูงสุดว่า มีข้อมูลที่ประสงค์จัดส่งต่อศาลเพิ่มเติม ซึ่งเป็นข้อมูลจากผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งทราบถึงควมมีอยู่ และบางข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่เกิดหลังจากที่ศาลกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง หรือได้มีคำพิพากษาไปแล้ว กล่าวคือ

๑. เอกสารทำการเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม จากการพัฒนาพลังงาน

/ในกลุ่มนำโขง...

ในกลุ่มน้ำโขงตอนล่าง โดยอภิสม อินทรลาวัณย์, David Wood, Richard Frankel ศูนย์วิจัย และฝึกรวมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เอกสารดังกล่าวมีเนื้อหาสำคัญได้ระบุถึง โครงการพัฒนาพลังน้ำในลำน้ำโขงและลำน้ำสาขา จะปิดกั้นเส้นทางอพยพของปลา เปลี่ยนแปลงพื้นที่น้ำท่วม เปลี่ยนการไหลของตะกอนดินและแร่ธาตุอาหาร โดยมีผลประโยชน์จากการผลิตและการค้ากระแสไฟฟ้าแก่ประเทศที่ได้มีการสร้างเขื่อน แต่คณะวิจัยค้นพบความไม่สอดคล้องข้อมูลว่า แผนพัฒนากลุ่มน้ำระยะที่ ๒ ที่จะมีการก่อสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงตอนล่าง ๑๑ เขื่อน จะมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ๓๓,๔๐๐ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๑,๑๖๙,๐๐๐ ล้านบาทในอัตราแลกเปลี่ยน ๑ ดอลลาร์ ๓๕ บาท) ซึ่งผลประโยชน์จากการพัฒนาโครงการจะเกิดกับนักพัฒนาโครงการและผู้นำเข้ากระแสไฟฟ้า แต่ชุมชนที่ยากจน ชุมชนผู้หาปลา และชุมชนเกษตรกรรมในชนบทที่อาศัยอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงจะต้องแบกรับผลกระทบทางลบจากการพัฒนา และมีการประเมินค่าเสียหายถึงปลาที่สูญเสียชีวิต โดยประเทศไทยจะสูญเสียไปถึง ๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี และประเทศกลุ่มท้ายน้ำโขงอย่างกัมพูชาและเวียดนาม จะสูญเสียถึงประเทศละ ๓๔๐,๐๐๐ ตันต่อปี นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำลดลง และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอีกด้วย ๒. ข่าวนั่งสื่อพิมพ์ต่างๆ คิดนี้ เป็นคดีที่มีความสำคัญ ภายหลังจากที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง เรื่องดังกล่าว ก็ได้ปรากฏตามสื่อต่างๆ มากมาย โดยมีเนื้อหาข่าวไปในทางเดียวกันว่า กระบวนการ PNPCA ไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดเขื่อน บนลุ่มแม่น้ำโขงได้อีก เช่น เขื่อนปากแบง เขื่อนดอนสะโฮง ตลอดระยะเวลาที่มีการดำเนินคดี เขื่อนไชยะบุรี ยังคงดำเนินการก่อสร้างอยู่ และมีความหวังว่าศาลปกครองจะช่วยคุ้มครองผลกระทบข้ามพรมแดนที่จะเกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสำเนาข่าวแนวหน้า The Nation Bangkok Post โพสต์ทูเดย์ กรุงเทพธุรกิจ และพิมพ์ไทย ๓. บทความ Nam Ngum ๒ Hydroelectric Power Project, Lao PDR โดย บริษัท Pöyry Energy AG และบทความโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ๒ สปป. ลาว โดย บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด ได้กล่าวถึงการได้รับสัมปทาน การก่อสร้างเขื่อนน้ำจิม ๒ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่บนลำน้ำจิม บ้านห้วยบ่อแขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งก่อสร้างและได้รับการสนับสนุนโดยกลุ่มคนไทยในด้านการลงทุนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) โดยบริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้มอบหมายให้ บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด และบริษัท เอทีที คอนซัลแตนท์ จำกัด ออกแบบรายละเอียดและควบคุมการก่อสร้าง ซึ่งในโครงการนี้มีบริษัท Pöyry Energy AG เป็นผู้ทำการศึกษาทางด้านวิศวกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่า บริษัท Pöyry Energy AG มาจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้แก่ บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) เฉกเช่นเดียวกับโครงการเขื่อนไชยะบุรี ซึ่งผลการศึกษา

/และการประเมิน...

และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอาจขาดความน่าเชื่อถือซึ่งคดีนี้ยังเป็นคดีที่สำคัญยิ่งที่นานาประเทศให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นการฟ้องเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบข้ามพรมแดน ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรทัดฐานเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐที่จะไม่ทำหรือไม่ส่งเสริม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาผลกระทบข้ามพรมแดนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคอาเซียน หรือ ASEAN ได้ประกาศให้รวมเป็นหนึ่งเดียวที่เรียกว่า AEC แล้วนับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ ซึ่งจะยังมีการส่งเสริมการลงทุนในลักษณะของการข้ามพรมแดนอย่างมากมาย หากรัฐไม่มีมาตรการหรือบรรทัดฐานให้เป็นไปในทางคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็จะทำให้เกิดการส่งเสริมให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนมากยิ่งขึ้น เพราะนักลงทุนย่อมไปลงทุนในประเทศที่กฎหมายไม่อาจเอื้อมมือไปคุ้มครองประชาชนของตนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมอันเป็นการส่งเสริมให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ปัจจุบันได้มีการผลักดันให้มีหลักการการคุ้มครองนอกอาณาเขต หรือ Extraterritorial Obligations (ETOs) หรือที่เรียกว่าหน้าที่ในการดูแลนอกอาณาเขตที่กำลังมีการผลักดันกันในสหประชาชาติเพื่อให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ เพิ่มมาตรการในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและประชาชนจากการดำเนินการใดๆ นอกประเทศ มิให้คนในประเทศแห่งตนได้ไปกระทำละเมิดต่อประชาชนหรือทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในประเทศอื่น เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์ในทางสากลแล้วว่า โครงการและกิจการข้ามพรมแดนกำลังส่งผลกระทบข้ามพรมแดนร้ายแรงต่อประชาชนในที่ต่างๆ ทั่วโลก โดยอาจยังมีได้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน คดีเขื่อนไซยะบุรีก็เป็นหนึ่งในคดีที่มีการหยิบยกมาอ้างอิงอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นคดีซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการใช้กฎหมายของไทยเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการด้านสิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ ก็ได้กล่าวถึงและให้ความเห็นต่อประเทศไทยเกี่ยวกับกรณีเขื่อนไซยะบุรีนี้ไว้ด้วย ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้อ้างส่งต่อศาลแล้วในศาลปกครองชั้นต้น แต่ไม่ปรากฏว่าศาลปกครองชั้นต้นจะได้นำประเด็นเหล่านี้มาพิจารณาประกอบคำพิพากษาแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยพิพากษาบังคับให้เป็นไปตามคำขอทนายฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด โดยพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ทั้งในฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดน ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไซยะบุรี

/ผู้ฟ้องคดีที่ ๑...

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ยื่นคำร้องขอให้ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยขอให้ระงับหรือชะลอการรับซื้อไฟฟ้า จากโครงการเขื่อนไซยะบุรีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งไม่รับคำขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าแก้อุทธรณ์ว่า คดีคงมีประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้นเพียงว่า “ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้ง การแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ รวมถึง การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมแล้วหรือไม่” เท่านั้น ดังนั้น เมื่อนำประเด็น ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น มาประกอบการ พิจารณากับคำอุทธรณ์ที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด (ที่ถูกคือ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗) ได้ยื่นไว้ต่อศาลปกครองสูงสุดแล้ว จะเห็นได้ว่า มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ซึ่งนอกเหนือไปจาก ที่เคยยกขึ้นว่ากล่าวมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น รวมอยู่ในคำอุทธรณ์สรุปรวมได้ ๔ ข้อกล่าวอ้างหลักๆ ดังนี้ คือ (ก) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ โดยอ้างงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง สำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก การวิเคราะห์ผลกระทบ (โอกาส และความเสี่ยง) ร่างฉบับที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ (MRC SEA for Hydropower on the Mekong Mainstream : Impact Assessment (Opportunities and Risks) (Discussion Draft: ๑๔ May ๒๐๑๐)) (“งาน SEA : Discussion Draft”) และงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงสำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก (งานเริ่มต้น) ฉบับที่ ๒ ข้อมูลโครงการแม่น้ำสายหลัก – บทสรุป- ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๒ (MRC SEA for Hydropower on the Mekong Mainstream (Inception Report), Vol. II, Mainstream Project Profile, Summaries – ๒๐ October ๒๐๐๙) (“งาน SEA : Inception Report”) ซึ่งเป็นเอกสารงาน การศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ของโครงการพลังน้ำในแม่น้ำโขงฉบับเบื้องต้น และไม่ใช่เป็นเอกสาร ที่เป็นที่ยอมรับแล้วโดยประเทศสมาชิกของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สปป. ลาว จึงไม่อาจนำมาอ้างในคดีได้ และเอกสารดังกล่าวก็ไม่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นของคดี โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งจะหยิบยกกล่าวอ้าง ขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกในอุทธรณ์ของตน (ข) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์โดยอ้างเอกสารทำการเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมจากการพัฒนาพลังน้ำ

ในกลุ่มนี้...

ในกลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ซึ่งเป็นงานทางวิชาการที่จัดทำบนสมมติฐานของนักวิชาการต่างประเทศ และนำมาขยายผลการศึกษาวิจัยรวมทั้งตั้งสมมติฐานเพิ่มเติมโดยนักวิชาการไทย และไม่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นแห่งคดีนี้ โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งจะหยิบยกกล่าวอ้างขึ้นใหม่ เป็นครั้งแรกในอุทธรณ์ของตน (ค) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ โดยอ้างข่าวหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับความคืบหน้าโครงการ และบทความเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการอื่นของ สปป. ลาว โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งจะหยิบยก กล่าวอ้างขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกในอุทธรณ์ของตน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี และเนื้อหาของข่าวและบทความที่อ้างในอุทธรณ์ก็ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีนี้ (ง) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์โดยอ้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองนอกอาณาเขต หลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมาย สนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ และปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development) ซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีนี้ และโดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และ ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เพิ่งจะหยิบยกกล่าวอ้างขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกในอุทธรณ์

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า โดยผลบังคับใช้ของข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบ ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่กำหนดให้ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์ จะต้องเป็นข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด โดยมีข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายกล่าวอ้างขึ้นใหม่ ซึ่งไม่เคยถูกยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ (ก) (ข) (ค) และ (ง) ข้างต้น จึงเป็นการยื่นคำอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตามข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ คำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่หยิบยกข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายซึ่งไม่เคยยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวข้างต้น มิได้มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อย ของประชาชน หรือปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เพราะประเด็นข้อกฎหมายว่า การทำ สัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถือเป็น ประเด็นที่มีการวินิจฉัยโดยศาลปกครองสูงสุดแล้ว ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คส. ๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ ที่รับฟ้องเฉพาะข้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล อย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ รวมถึงการประเมินผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมเท่านั้น นอกจากนี้ คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นที่ยกฟ้อง

/คดีนี้...

คดีนี้ของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด ศาลปกครองชั้นต้นก็ให้เหตุผลแห่งคำวินิจฉัยทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในกรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในกรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเช่นกัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เกี่ยวกับการ ปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้ละเลย ต่อหน้าที่ในกรณีดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ หยิบยกข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายกล่าวอ้างขึ้นใหม่ในคำอุทธรณ์ของตนตามข้างต้น จึงเป็นพฤติการณ์ ที่ปรากฏชัดแจ้งว่า มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีชั้นศาลปกครองสูงสุดนี้ไป เพื่อประโยชน์อันเป็นการส่วนตัวของตนเอง ไม่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงไม่มีสิทธิ โดยชอบที่จะหยิบยกและกล่าวอ้างประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายดังกล่าวไว้ในคำอุทธรณ์ ของตนได้ และถือเป็นคำอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตามข้อ ๑๐๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ส่วนข้ออ้างในอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่หยิบยกผลกระทบสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น ประเด็นต่อการทำประมง และเส้นทางอพยพของปลา ประเด็นเรื่องทางปลาผ่าน ประเด็นเรื่องตะกอน ประเด็นผลต่อการเดินเรือ และการไหลของน้ำ ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ประชาชนจะได้รับนั้นก็เพียงข้อกล่าวอ้างที่เลื่อนลอย เพราะเป็นเรื่องที่ยัง ไม่เกิดขึ้น และไม่อาจรับรองได้ว่าจะเกิดขึ้นตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้างหรือไม่ เพราะโครงการยังอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และที่กล่าวอ้างต่อไปอีกว่า บริษัทผู้พัฒนาโครงการแม้จะมีความเชี่ยวชาญด้านการก่อสร้าง แต่ไม่แน่ชัดว่าจะบริหารจัดการ โครงการได้ตามมาตรฐานสากลได้หรือไม่ อุทธรณ์ดังกล่าวก็เป็นอุทธรณ์ที่เลื่อนลอย ไม่มีเหตุผล ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ถือเป็นการพาดพิงมาตรฐานการทำงานของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดมาสนับสนุนคำอุทธรณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้หยิบยก กฎหมายระหว่างประเทศมาอ้างว่าเป็นกฎหมายที่ต้องพิจารณาในคดีนี้ กล่าวคือ กฎหมายระหว่าง ประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองนอกอาณาเขต หลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน อนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ และปฏิญญาโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

(The Rio Declaration on Environment and Development) ซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีนี้ เป็นการอ้างชั้นลอยๆ โดยไม่ระบุว่าเป็นเรื่องใด ซึ่งทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่อาจทราบได้ว่า จะโต้แย้งอุทธรณ์ที่เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวในประเด็นใด นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ก็มีได้มีพยานหลักฐานใดๆ มาสนับสนุนคำอุทธรณ์ดังกล่าวอีกด้วย อุทธรณ์ในประเด็นนี้ จึงถือเป็นคำอุทธรณ์ที่มีได้หยิบยกข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายขึ้นกล่าวอ้างไว้ในคำอุทธรณ์ของตนโดยชัดแจ้ง เป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ทั้งมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ตามข้อ ๑๐๘ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้างข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในอุทธรณ์ของตนในลักษณะเลื่อนลอย และไม่มีพยานหลักฐานอื่นใด มาสนับสนุนเช่นนี้ จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง ที่เป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต อีกทั้งเป็นการดำเนินกระบวนการในศาลปกครองสูงสุดที่ไม่ชอบด้วยข้อ ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่กำหนดให้คู่กรณีฝ่ายที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดๆ เพื่อสนับสนุนข้ออ้างของตนมีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวเบื้องต้น นอกจากนี้ ยังถือเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ได้หยิบยกข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายขึ้นกล่าวอ้างไว้ในคำอุทธรณ์ของตนโดยชัดแจ้ง อันเป็นการต้องห้ามตามข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ อีกด้วย

การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์คำพิพากษาในส่วนของ การสรุปข้อเท็จจริงว่ามีข้อมูลบางส่วนที่ไม่ถูกต้อง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในเอกสารที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดจัดส่งให้ สำหรับประเด็นนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นด้วย และขอชี้แจงตามลำดับ ดังนี้

๑. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า การสรุปข้อเท็จจริงของศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดนที่เป็นสาระสำคัญ และอุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นควรนำประเด็นที่ประเทศไทยรับซื้อไฟฟ้าเพียงรายเดียว มาพิจารณาด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นด้วยกับอุทธรณ์ดังกล่าว เพราะศาลปกครองชั้นต้นได้สรุปข้อเท็จจริงในประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดน และผลกระทบสิ่งแวดล้อมในด้านอื่นๆ ไว้อย่างชัดเจนแล้ว นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ได้ชี้แจงไว้ในคำให้การเพิ่มเติมแล้วว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีได้มีการจัดทำการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดน (Transboundary Impact) แล้ว โดยบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานระดับสากล คือ

/บริษัท...

บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (TEAM Consulting Engineering and Management Co., Ltd.) ซึ่งภายหลังจากทำการศึกษา บริษัทที่ปรึกษาดังกล่าวนั้นก็ได้รายงานผลการศึกษาโครงการต่อรัฐบาล สปป. ลาว ว่า การออกแบบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ บริษัทผู้พัฒนาโครงการได้มีการเพิ่มเติมแบบโครงการให้เป็นไปตามข้อเสนอของบริษัทที่ปรึกษาเพื่อให้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการมีระดับที่สูงขึ้นมากกว่าตามที่ระเบียบสากลได้กำหนดไว้อีกด้วย โดยภายหลังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแบบโครงการ บริษัทที่ปรึกษาก็ได้เข้าตรวจสอบแบบสุดท้ายของโครงการและรายงานผลต่อรัฐบาล สปป. ลาว ว่าแบบโครงสร้างของโครงการล่าสุดที่มีการเพิ่มเติมมีมาตรฐานเป็นที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษาดังกล่าว ตัวแทนของรัฐบาล สปป. ลาว ก็ได้แถลงไว้ในการประชุมระดับนานาชาติแล้วว่า รัฐบาล สปป. ลาว ได้กำกับดูแลให้โครงการมีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับระเบียบมาตรฐานสากลแล้วตามคำให้การเพิ่มเติมที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าทำไต่ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น อุทธรณ์ข้อนี้ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้

ตามผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นควรนำข้อเท็จจริงประเด็นที่ประเทศไทยรับซื้อไฟฟ้าเพียงรายเดียวจากโครงการมาพิจารณาด้วยนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นด้วยกับอุทธรณ์ดังกล่าว เพราะโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นโครงการของ สปป. ลาว การตัดสินใจดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับโครงการย่อมเป็นเอกสิทธิ์ของ สปป. ลาว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีฐานะเป็นเพียงผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการเท่านั้น และกรณีนี้ก็มีใช้ประเด็นแห่งคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่หยิบยกประเด็นนี้มาพิจารณาจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๒. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นในประเด็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ได้เผยแพร่รายงานศึกษาต่อสาธารณะและนำส่งต่อศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาที่สำคัญ ๒ เรื่อง คือรายงานการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก (บทสรุปของงานฉบับสุดท้าย) (The Strategic Environmental Assessment (SEA), Final Report) (“งาน SEA: Final Report”) และ รายงาน SEA : Discussion Draft โดยจากอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่อ้างถึงงานทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นพ้องด้วยกับอุทธรณ์ดังกล่าวโดยขอชี้แจงดังนี้ รายงาน SEA : Final Report ที่กล่าวอ้างถึง ได้มีการเผยแพร่ฉบับสมบูรณ์ฉบับภาษาอังกฤษ รวมทั้งได้มีการแปลงานฉบับผู้บริหารเป็นภาษาไทยและได้มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ของคณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง (www.mrcmekong.org) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้แก่สาธารณชนและผู้สนใจได้รับทราบแล้ว อย่างไรก็ตามงาน SEA : Final Report เป็นงานทางการศึกษา ซึ่งจัดทำโดยที่ปรึกษาของ

/สำนักงาน...

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRCS) ที่ยังไม่ได้นำเสนอให้คณะกรรมการร่วม (MRC Joint Committee : MRC JC) ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงให้ความเห็นชอบเพราะงานดังกล่าวมีลักษณะเป็นเพียงกรอบแนวคิด (Framework) เกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลักทั้งระบบ ในขณะที่เดียวกัน สปป. ลาว เองก็ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหลักในงานฉบับดังกล่าวตามรายงานการประชุมคณะทำงานของคณะกรรมการร่วม ภายใต้กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า ครั้งที่ ๒ (F ๑๔.) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ เมืองหลวงพระบาง สปป. ลาว ดังมีละเอียดฉบับแปลเป็นภาษาไทยตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้เคยยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น ดังนี้ “๑๔. สปป. ลาว เห็นชอบในหลักการสำหรับเนื้อหาสาระของงานการทบทวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PC) ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) ที่ได้เสนอมาแต่ก็มีข้อกังวลหลักอยู่สองประการ ประการแรก ได้มีการสอบถามเกี่ยวกับวิธีที่จะใช้ในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ของข้อเสนอโครงการเขื่อนในแม่น้ำโขงสายหลักแม้ว่างานฉบับสมบูรณ์เกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) จะมีข้อมูลที่ดีและได้ระบุพื้นที่ที่มีผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้นไว้ แต่ สปป. ลาว ยังไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหลักในงานฉบับดังกล่าว และเห็นว่าเนื่องจากการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ดังกล่าว ยังมีได้รับการรับรองจากคณะกรรมการร่วมของคณะกรรมการแม่น้ำโขงแต่อย่างใด ดังนั้น คณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) จึงไม่ควรนำ การประเมินดังกล่าวมาใช้อ้างอิงสำหรับงานการทบทวนนี้ สปป. ลาว ได้ชี้แจงว่า สปป. ลาว ได้พิจารณาข้อเสนอแนะที่ปรากฏในงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) บางประการ แล้วเห็นว่าเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพราะต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะทำการศึกษาตามที่เสนอไว้แล้วเสร็จ และในระหว่างนั้นก็คงจะไม่สามารถพัฒนาโครงการใดๆ ได้เลย ประการที่สอง สปป. ลาว ได้สอบถามเกี่ยวกับขอบเขตที่งานการทบทวนดังกล่าวจะครอบคลุมผลกระทบทางสังคมจากโครงการที่เสนอ เนื่องจากผลกระทบเหล่านี้เป็นผลกระทบระดับประเทศ มิใช่ผลกระทบข้ามพรมแดนที่อยู่ภายใต้ขอบเขต ตามขั้นตอนการแจ้งข้อมูล การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA)” ดังนั้น จึงเห็นได้ว่างาน SEA : Final Report เป็นงานการศึกษาที่ยังไม่อาจนำมาอ้างอิงได้อย่างสมบูรณ์ ในเชิงวิชาการ ซึ่งกรณีนี้ปรากฏตาม “คำสงวนสิทธิ์” (Disclaimer) ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในหน้าแรกของงาน งาน SEA : Final Report ว่า ข้อมูลในงานฉบับนี้ไม่ใช่ตัวแทนความเห็นของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ข้อความดังกล่าวจึงเป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันว่า งาน SEA : Final Report ไม่อาจนำมากล่าวอ้างในคดีนี้ได้ กล่าวคือ “เอกสารชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat - MRCS) โดย ICEM – International Centre for Environmental Management เพื่อช่วยในการเตรียมการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับการจัดทำโครงการเขื่อนกันแม่น้ำสายหลักในภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนล่าง เอกสารชุดนี้ได้รับการจัดทำขึ้นจากทีมที่ปรึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับ

/ยุทธศาสตร์...

ยุทธศาสตร์เพื่อช่วยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอ หรือข้อเสนอแนะต่างๆ ในระหว่างที่มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โดยอาศัยกระบวนการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง และคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติของทั้ง ๔ ประเทศ ทั้งทางภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอ หรือข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารชุดนี้ ไม่ใช่ตัวแทนความเห็นของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission - MRC) แต่อย่างใด ข้อคิดเห็น ข้อเสนอ หรือข้อเสนอแนะทั้งบางส่วนหรือทั้งหมดของคณะกรรมการแม่น้ำโขง จะปรากฏอยู่ในงานของคณะกรรมการแม่น้ำโขงเท่านั้น สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนงานการพัฒนาเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำอย่างยั่งยืน (Initiative on Sustainable Hydropower) และการดำเนินงานในการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ สำหรับการพัฒนาระบบแม่น้ำสายหลักของคณะกรรมการแม่น้ำโขงสามารถค้นได้ในเว็บไซต์ของ คณะกรรมการแม่น้ำโขง <http://www.mrcmekong.org/ish/ish.htm> และ <http://www.mrcmekong.org/ish/SEA.htm> คณะกรรมการแม่น้ำโขงยึดจุดยืนเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลักตามที่ประกาศไว้ในเว็บไซต์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒” สำหรับรายงาน SEA : Discussion Draft นั้น ก็เป็นเอกสารงานที่มีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งในขั้นตอนการศึกษาจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจทานข้อมูลน้ำเพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องทั้งจากทีมที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat : MRCS) และประเทศสมาชิกก่อนที่จะนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาที่ได้รับการยอมรับ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่างาน SEA : Discussion Draft ดังกล่าวถึงแม้จะมีการเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารก็ไม่สามารถมาใช้ในการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการ อุทธรณ์ในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

๓. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นในประเด็นว่า ศาลปกครองชั้นต้นสรุปข้อเท็จจริงในส่วนของคุณลักษณะโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีและผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานการศึกษาที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดอ้างถึง จำนวน ๔ ฉบับ คือ รายงานการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (Feasibility Study : Xayaburi Hydroelectric Power Project Final Report) (“งาน FS”) รายงาน SEA : Final Report รายงาน SEA : Discussion Draft และรายงาน SEA : Inception Report จากอุทธรณ์ดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นด้วย และขอชี้แจงว่า ศาลปกครองชั้นต้นได้สรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงสร้างของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไว้โดยถูกต้องแล้วว่า โครงสร้างเป็นเขื่อนทดน้ำ ที่ไม่ใช่เขื่อนกักเก็บน้ำดังที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้าง นอกจากนี้ โดยสภาพของโครงการ

/ไฟฟ้าพลังน้ำ...

ไฟฟ้าพลังน้ำนั้นโครงสร้างจะไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เพราะจะส่งผลให้ตลิ่งพัง ดังเช่นข้อมูล
 ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้เคยให้การไว้ต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้วว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี
 เป็นการสร้างเขื่อนทดน้ำเพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้นโดยไม่มีการผันน้ำออกจากแม่น้ำโขง และไม่มี
 การกักเก็บน้ำแต่อย่างใด การทดน้ำหรือยกระดับน้ำจะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงสูงขึ้นเฉพาะ
 บริเวณแขวงไชยะบุรีไปถึงตอนใต้ของเมืองหลวงพระบางโดยมีระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับน้ำสูงสุด
 ในฤดูน้ำหลากตามธรรมชาติ ส่วนตอนล่างของแม่น้ำโขงจะมีระดับน้ำตามปกติ เมื่อโครงการไฟฟ้า
 พลังน้ำไชยะบุรีได้ก่อสร้างเสร็จแล้วจะปล่อยน้ำไหลผ่านเข้าโดยไม่มีการกักเก็บน้ำไว้เพื่อใช้กระแส
 ที่ไหลผ่านเป็นแรงหมุนสำหรับกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้าต่อไป ดังนั้น ปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขง
 จะเป็นไปตามธรรมชาติตลอดทั้งปี ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างของโครงการนั้น
 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้เคยชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้วตามคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า
 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าจึงขอยืนยันตามข้อมูลที่ได้เคยให้การต่อศาลดังกล่าว อีกทั้ง ศาลปกครองชั้นต้น
 ก็ได้ยืนยันข้อเท็จจริงนี้ไว้แล้วในคำพิพากษา จากเหตุผลที่ให้ไว้ข้างต้นย่อมต้องถือว่าอุทธรณ์ข้อนี้
 ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้

นอกจากนี้ ตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า
 ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้สรุปผลกระทบบจากโครงการให้สอดคล้องกับงานข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดี
 ทั้งสามสืบเจ็ดอ้างถึง ๔ ฉบับ (กล่าวคือ งาน FS, งาน SEA : Final Report, งาน SEA : Discussion Draft
 และงาน SEA : Inception Report) นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าชี้แจงว่า งาน FS เป็นเอกสารของ
 โครงการซึ่งบริษัทผู้พัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี คือ บริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด
 ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายของ สปป. ลาว ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไข
 ภายใต้กฎหมายของ สปป. ลาว และเป็นเอกสารประกอบสัญญาสัมปทานโครงการระหว่าง
 รัฐบาล สปป. ลาว และบริษัทผู้พัฒนาโครงการที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดเรื่องการรักษาความลับ
 ที่คู่สัญญาไม่อาจเปิดเผยได้จนกว่าจะสิ้นอายุสัมปทาน ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แม้จะเป็นคู่สัญญา
 ในสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัทผู้พัฒนาโครงการแต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ไม่ได้รับงาน FS ดังกล่าว
 จากบริษัทผู้พัฒนาโครงการแต่อย่างใด เพราะเป็นงานที่บริษัทผู้พัฒนาโครงการจัดทำขึ้น
 เพื่อนำส่งรัฐบาล สปป. ลาว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามที่
 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้ว ส่วนประเด็นที่อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้น
 สรุปข้อเท็จจริงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในงานการศึกษาอีก ๓ ฉบับ ที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด
 อ้างถึง กล่าวคือ งาน SEA : Final Report งาน SEA : Discussion Draft และงาน SEA : Inception
 Report นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นด้วยและขอชี้แจงว่า งานทั้ง ๓ ฉบับเป็นงานการศึกษาที่ยัง
 ไม่อาจอ้างอิงได้ในทางวิชาการตามคำแก้อุทธรณ์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ให้การต่อศาลแล้ว
 กล่าวคือ งานการศึกษาทั้ง ๓ ฉบับเป็นงานการศึกษาที่ยังไม่มีการยืนยันหรือรับรองจากประเทศสมาชิก

/โดยเฉพาะ...

โดยเฉพาะอย่างยิ่งงาน SEA : Inception Report และงาน SEA : Discussion Draft เพราะเป็นงานที่จัดทำขึ้นเผยแพร่ในช่วงเริ่มต้นทำการศึกษาและการศึกษาดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์จนกว่าจะมีการออกงาน SEA : Final Report เมื่อทำการศึกษาเสร็จแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม โดยเนื้อหาของงาน SEA : Final Report นั้น แม้ว่าจะเป็นงานที่เผยแพร่ภายหลังกระบวนการศึกษาเสร็จสิ้น ก็ยังไม่ได้รับการยืนยันหรือรับรองจากประเทศสมาชิกคณะกรรมการร่วม (MRC JC) อีกทั้งในตัวเองงานดังกล่าวก็ได้มีคำสงวนสิทธิ์ (Disclaimer) ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารดังกล่าวไม่ใช่ตัวแทนความเห็นของคณะกรรมการแม่น้ำโขงจึงไม่อาจอ้างงานดังกล่าวในคดีนี้ได้ อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ในข้อนี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับกรณีที่อุทธรณ์เกี่ยวกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการซื้อขายไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ บนเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเว็บไซต์ www.eppo.go.th รวมถึงเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนี้

๑. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้พิจารณาและให้เหตุผลว่าการดำเนินโครงการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการให้ข้อมูลแก่ประชาชนมีความล่าช้า ซึ่งกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า อุทธรณ์ข้อนี้เป็นอุทธรณ์ที่ไม่มีน้ำหนักเพราะประเด็นแห่งคดีนี้คือพิพาทว่า “ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ รวมถึงการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมแล้วหรือไม่” เท่านั้น การที่หิบบยกประเด็นเรื่องความชอบของการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีขึ้นอุทธรณ์จึงเป็นเรื่องที่นอกเหนือจากประเด็นที่พิพาทในคดี นอกจากนี้ ประเด็นความชอบของการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้านั้นถือว่าเป็นที่ยุติแล้วตามคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ ที่สั่งให้รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเพียงประเด็นเดียว คือ ประเด็นแห่งคดีนี้เท่านั้น อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่ได้แย้งคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นในกรณีความชอบด้วยกฎหมายของการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ และตามที่อุทธรณ์ต่อไปอีกว่าศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้พิจารณาว่าการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการให้ข้อมูลแก่ประชาชนมีความล่าช้านั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าขอยืนยันตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติม ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้เคยยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นไว้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดในการลงนามทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีอย่างครบถ้วนแล้ว อีกทั้ง

/ยังได้มี...

ยังได้มีการให้ข้อมูลโครงการตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ปฏิบัติแล้ว ซึ่งกรณีนี้ศาลปกครองชั้นต้นก็ได้พิจารณาพิพากษาไว้ในข้อนี้แล้ว อุทธรณ์ในส่วนนี้ จึงไม่อาจรับฟังได้

๒. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า การดำเนินการก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ และกระบวนการตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ดังนี้ (๑) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า มีการก่อสร้างก่อนที่จะดำเนินการตามกระบวนการ PNPCA และการแจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบ รวมทั้งได้อ้างถึงหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (๑๗ เมษายน ๒๕๕๔) ที่รายงานว่ามีการเริ่มก่อสร้างโครงการก่อนเริ่มกระบวนการ PNPCA ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่เห็นพ้องด้วย เพราะการเริ่มก่อสร้างโครงการมีขึ้นภายหลังกระบวนการ PNPCA เสร็จสมบูรณ์ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้ดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง PNPCA ถูกต้องและครบถ้วนตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ กรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีที่เสนอโดยรัฐบาล สปป. ลาว ทั้งนี้ สปป. ลาว มีหนังสือที่ ๔๘๘/LNMCS ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อเริ่มกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) ด้วยการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือ โดยมีการกำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ประเทศสมาชิกประเทศสุดท้ายได้ตอบยืนยันการได้รับเอกสารซึ่งประเทศไทยได้ตอบยืนยันเป็นประเทศสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยกระบวนการ PNPCA ครบกำหนด ๖ เดือนในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ เป็นไปตามเอกสารท้ายคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าที่ได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้ว ต่อมา คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้ยืนยันผ่านทางสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้งให้ทราบความเห็นของ สปป. ลาว ว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้เสร็จสมบูรณ์ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ และถือว่ากระบวนการเสร็จสมบูรณ์แล้ว ปรากฏตามหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น และในขณะเดียวกัน กระทรวงพลังงานและบ่อแร่ของ สปป. ลาว ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งไปยังผู้พัฒนาโครงการว่า กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์แล้วเช่นกัน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น และต่อมาภายหลังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ก็ได้มีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

/ของ สปป. ลาว...

ของ สปป. ลาว ได้รายงานความก้าวหน้าโครงการ พร้อมทั้งการศึกษาเพิ่มเติมตามที่ประเทศสมาชิก MRC ร้องขอและรัฐบาล สปป. ลาว ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ตามอำนาจอธิปไตยของตน ซึ่งผู้ผูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ระบุว่าบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างเป็นทางการว่าได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๕ และได้เริ่มการก่อสร้างโครงการตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งข้อมูลนี้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งศาลปกครองชั้นต้นได้สรุปข้อเท็จจริงส่วนนี้จากข้อมูลที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้ยื่นต่อศาลในคำฟ้อง จากข้อเท็จจริงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่กล่าวอ้างว่ามีการก่อสร้างก่อนที่จะดำเนินการตามกระบวนการ PNPCA นั้นเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ถูกต้อง เพราะกระบวนการ PNPCA ครบกำหนดในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ จึงไม่อาจรับฟังได้ (๒) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ต่อไปอีกว่า ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการ ซึ่งกรณีนี้ผู้ผูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ระเบียบปฏิบัติ PNPCA เป็นกระบวนการที่ประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการได้ให้ข้อมูลโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อใช้น้ำจากแม่น้ำโขงแก่ประเทศสมาชิกอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกที่ได้รับข้อมูลดังกล่าว ได้รับทราบแผนงานพัฒนาโครงการและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะรวมทั้งข้อห่วงกังวลต่างๆ โดยเป็นการหารือร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อให้ประเทศเจ้าของโครงการได้นำข้อเสนอแนะและข้อห่วงกังวลต่างๆ กลับไปพิจารณาเพื่อประกอบการดำเนินโครงการนั้นต่อไป โดยการปรึกษาหารือล่วงหน้าดังกล่าวมานี้เป็นกระบวนการเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันเสนอแนะการดำเนินโครงการการใช้น้ำจากแม่น้ำโขงสายประธานเท่านั้น แต่ไม่ใช่กระบวนการขอความเห็นชอบจากประเทศสมาชิก โดยอำนาจในการตัดสินใจในการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำยังคงเป็นของประเทศเจ้าของโครงการ ซึ่งในกรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีนั้น อำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาโครงการก็เป็นของรัฐบาล สปป. ลาว ทั้งนี้ ตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๔ ว่าด้วยความเสมอภาคแห่งอำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ดังนั้น คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงจึงไม่มีอำนาจในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแต่อย่างใด (๓) กรณีผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่นำข้อเท็จจริงกรณีที่ประเทศเวียดนามและประเทศกัมพูชา ขอให้เลื่อนการก่อสร้างออกไป ๑๐ ปี และอ้างถึงความเห็นของ MRC ที่ให้ทำกระบวนการ PNPCA เสร็จก่อน จึงจะก่อสร้างโครงการได้นั้น ผู้ผูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า การดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการปรึกษาหารือล่วงหน้าภายใต้ระเบียบปฏิบัติ PNPCA ประเทศสมาชิกได้แสดงถึงข้อห่วงกังวลและได้ให้ข้อเสนอแนะ

/ต่อรัฐบาล...

ต่อรัฐบาล สปป. ลาว เพื่อให้ทำการพัฒนาและหามาตรการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ในหลายประเด็น เช่น ประเด็นด้านการประมงและการอพยพย้ายถิ่นของปลา ประเด็นตะกอน ประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดน ทั้งนี้รัฐบาล สปป. ลาว จึงได้นำเอาข้อห่วงกังวลดังกล่าว มาพิจารณาเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เหมาะสมและจำเป็นตามที่ได้รับ ข้อเสนอแนะจากประเทศภาคีสมาชิก ดังปรากฏในคำแถลงของตัวแทนของรัฐบาล สปป. ลาว ในคราวการประชุมของคณะกรรมการแม่น้ำโขงที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อ ศาลปกครองชั้นต้น สำหรับกรณีของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ศาลไม่ได้นำข้อเท็จจริงกรณีประเทศเวียดนามและประเทศกัมพูชาขอให้เลื่อนการก่อสร้าง ออกไป ๑๐ ปี มาพิจารณาในคดีนี้ นั้น เห็นว่า ประเด็นดังกล่าวได้มีการหยิบยกมาจากข้อเสนอแนะ ในงาน SEA ซึ่งเป็นงานที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการร่วม (MRC JC) และตัวแทน ของรัฐบาล สปป. ลาว ก็ได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหลักในงาน SEA ในคราวที่มี การประชุมคณะทำงานของคณะกรรมการร่วม ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ เมืองหลวงพระบาง สปป. ลาว ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นไว้แล้วและ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้มีการอ้างถึงไว้แล้วในคำแก้อุทธรณ์ (๔) ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า การดำเนินกระบวนการ PNPCA ผิดขั้นตอน เป็นผลให้การลงนาม ซื่อขายไฟฟ้าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าขอชี้แจงตามเหตุผล ที่ให้การต่อศาลปกครองสูงสุดตามข้อ ๓ กรณี ๒ (๑) ข้างต้น

๓. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า การเผยแพร่ ข้อมูลการดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่แท้จริง และไม่เพียงพอครบถ้วน การเข้าถึงข้อมูลทางเว็บไซต์เป็นไปได้ยากและมีข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ อีกทั้งข้อมูลที่ปรากฏในเว็บไซต์ก็ไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ นอกจากนี้ การให้ข้อมูล โครงการตามกระบวนการของระเบียบปฏิบัติ PNPCA ก็ไม่ครบถ้วน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูลของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้ทำการเผยแพร่ตามเงื่อนไขที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติเห็นชอบกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติก่อนลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเผยแพร่ต่อสาธารณชน ผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พร้อมแจ้งช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด และของ คณะกรรมการแม่น้ำโขงไว้ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว โดยผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้พยายามให้ข้อมูล เท่าที่สามารถกระทำได้ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลโครงการที่ไม่ใช่โครงการ ของหน่วยงานของรัฐบาลไทยแต่เป็นโครงการของรัฐบาลประเทศอื่น คือ รัฐบาล สปป. ลาว แล้ว

/อีกทั้ง...

อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ได้พยายามเปิดเผยข้อมูลโครงการผ่านทางช่องทางกระจายข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสม คือ การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยมติคณะรัฐมนตรีนั้นได้กำหนดให้กระทรวงพลังงานและ กพผ. เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชนก่อนที่จะลงนามในสัญญาซื้อไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งมติดังกล่าวไม่ได้กำหนดรูปแบบของการเปิดเผยข้อมูลโครงการนี้แต่อย่างใด ดังนั้น การที่สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ รวมทั้งสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลโครงการบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีถือว่าการดำเนินการดังกล่าวได้เป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วและถือว่าเป็นการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสมเพราะการเผยแพร่ในเว็บไซต่นั้นทำให้ข้อมูลดังกล่าวแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วกว่าวิธีการอื่นๆ เช่น การเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์รวมทั้งการเผยแพร่โดยวิธีนี้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องเสียเงินงบประมาณแต่อย่างใด

สำหรับกรณีผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์โดยอ้างว่าด้านล่างซ้ายของเว็บไซต์ www.eppo.go.th ปรากฏข้อมูลว่า “เว็บไซต์นี้เป็นการให้บริการเชิงข้อมูลไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานไม่รับประกันหรือรับรองว่าถูกต้อง ความครบถ้วน ความบกพร่อง ความล่าช้าของข้อมูลที่เผยแพร่บนเว็บไซต์นี้ รวมถึงไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อม” ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่าข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซตดังกล่าวของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) จะแบ่งออกเป็น ๒ แบบ คือ (๑) ข้อมูลที่เป็นของ สนพ. โดยตรง เช่น มติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) มติคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) จะเป็นข้อมูลที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (๒) ข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมัน ข้อมูลราคาน้ำมัน กรณีนี้ ถ้าแหล่งข้อมูลมีการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลจะส่งผลกระทบต่อข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซตได้ เพื่อความชัดเจนของการนำข้อมูลจากเว็บไซต สนพ. ไปใช้จึงระบุไว้ในเว็บไซตว่าไม่รับประกันหรือรับรองความถูกต้อง ความครบถ้วน ความบกพร่อง ความล่าช้าของข้อมูลที่เผยแพร่บนเว็บไซตนี้ รวมถึงไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้การระบุข้อความดังกล่าวในเว็บไซตถือเป็นการกำหนดเงื่อนไขการให้บริการ ข้อตกลงในการใช้เว็บไซตระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานและผู้ใช้ ซึ่งเป็นข้อกำหนดมาตรฐานโดยทั่วไปของเว็บไซตที่ระบุข้อจำกัดของการใช้เว็บไซต และการที่เว็บไซต สนพ. นำเงื่อนไขการใช้เว็บไซตดังกล่าวมาไว้ด้านหน้าของเว็บไซตก็เพื่อประโยชน์โดยตรงของผู้ที่มาใช้ข้อมูลต่างจากเว็บไซตอื่นๆ ที่มีเงื่อนไขดังกล่าว

/อยู่ด้านใน...

อยู่ด้านใน ทั้งนี้ ข้อกำหนดในลักษณะดังกล่าวบนเว็บไซต์ของหลายหน่วยงานที่มีการกำหนดลักษณะเช่นนี้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นไว้แล้ว สำหรับประเด็นภาษาที่ใช้ในเอกสารของโครงการนั้น เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการของ สปป. ลาว จึงมีความจำเป็นโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและจัดทำเอกสารต่างๆ เช่น สัญญาสัมปทาน สัญญาซื้อขายไฟฟ้า งานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น แต่เอกสารที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ได้จัดทำสรุปคำแปลภาษาไทยสำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีนี้เพื่อยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้ว ซึ่งข้อมูลสรุปคำแปลภาษาไทยเหล่านั้นก็เป็นข้อมูลที่เพียงพอที่สามารถจะทำให้เข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีข้อมูลที่นำมาเผยแพร่บนเว็บไซต์ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าชี้แจงว่า ข้อมูลที่เผยแพร่เหล่านั้นล้วนเป็นข้อมูลที่เป็นภาษาไทยทั้งสิ้น สำหรับการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีในเวทีให้ข้อมูลนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำก็ได้ดำเนินการจัดเวทีให้ข้อมูลโดยดำเนินการตลอดขั้นตอนเป็นภาษาไทย เฉพาะข้อมูลทางเทคนิคบางส่วนเท่านั้นที่เป็นภาษาอังกฤษ ส่วนข้อมูลบางส่วนที่อุทธรณ์ว่าไม่เพียงพอ นั้น เนื่องจากในระหว่างการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการ สปป. ลาว ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการยังไม่อนุญาตให้เผยแพร่เอกสารบางฉบับ และเอกสารบางฉบับก็ยังไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน กรมทรัพยากรน้ำจึงไม่อาจจะเผยแพร่ข้อมูลบางส่วนได้ล่วงหน้าเพราะต้องได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากประเทศเจ้าของโครงการก่อน อันเป็นการดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อตกลงทางกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าจึงขอยืนยันว่าการเผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารครบถ้วนเพียงพอตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องแล้ว อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ในประเด็นนี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นที่พิพากษาว่า การดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ไม่ใช่โครงการของรัฐที่จะต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์และมีความเห็นว่า คำพิพากษาในส่วนนี้ไม่น่าจะถูกต้องตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า จากหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของโครงการที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทาง

/การจัดทำรายงาน...

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีไม่เข้าข่ายเป็นโครงการที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด เพราะโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีไม่ใช่โครงการในประเทศไทย ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศกระทรวงเกี่ยวกับการทำ EIA ไม่มีผลใช้บังคับกับโครงการของประเทศอื่น ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีและการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการดังกล่าวจึงไม่เข้าข่ายประเภทโครงการที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้ เมื่อบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้โดยชัดเจนแล้ว จึงไม่อาจตีความกฎหมายให้ขยายความให้เกินเลยไปจากที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม หรือ EIA ดังเช่นที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้กล่าวอ้างไว้แต่อย่างใด และแม้ว่าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจะไม่ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายไทย เพราะเหตุที่ลักษณะโครงการไม่เข้าข่ายตามที่กฎหมายไทยกำหนดให้ต้องทำรายงานดังกล่าวก็ตาม แต่โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีก็ได้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายแห่ง สปป. ลาว ตั้งแต่ก่อนมีการเริ่มต้นโครงการและทางหน่วยงานที่รับผิดชอบของ สปป. ลาว ก็ได้ตรวจสอบและอนุมัติรายงานดังกล่าวของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ตามที่อุทธรณ์ว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีมีผลกระทบข้ามพรมแดนที่ร้ายแรง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าต้องทำการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปกป้องประชาชนในประเทศของตน โดยมีประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดได้จัดทำคำชี้แจงต่อศาลแล้วคือ การทำประมงและเส้นทางอพยพปลา ตะกอน การเดินเรือ การไหลของน้ำ อีกทั้งอุทธรณ์ว่า บริษัทที่ปรึกษาไม่ได้ศึกษาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในประเทศไทย กรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีได้มีการจัดการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนแล้ว โดยรัฐบาล สปป. ลาว เจ้าของโครงการเป็นฝ่ายดำเนินการให้บริษัทผู้พัฒนาโครงการเป็นผู้จัดทำให้บริษัทที่ปรึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมมาทำการศึกษา ผลการศึกษาที่รายงานต่อรัฐบาล สปป. ลาว ก็ปรากฏว่าผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจะจำกัดเฉพาะพื้นที่ใกล้เคียงโครงการใน สปป. ลาว เท่านั้น โดยจะไม่ส่งผลกระทบข้ามพรมแดนระดับที่เป็นนัยสำคัญตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติม และนอกจากนี้ ตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์กล่าวอ้างประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ นั้น

/ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า...

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า รัฐบาล สปป. ลาว และผู้พัฒนาโครงการได้มีการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาให้ทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ ที่ได้รับข้อเสนอแนะมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเรียบร้อยแล้ว โดยการศึกษาครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้ยกมากล่าวอ้างในข้อนี้ ซึ่งตัวแทนรัฐบาล สปป. ลาว ได้เน้นย้ำในการประชุมนานาชาติว่ารัฐบาล สปป. ลาว ได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินการให้โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีมีมาตรการบรรเทาผลกระทบ ตามข้อแนะนำที่ได้รับจากประเทศสมาชิก โดยได้ยืนยันว่าโครงการได้มีการออกแบบที่สอดคล้องกับมาตรการและมีมาตรการบรรเทาผลกระทบในประเด็นสิ่งแวดล้อมต่างๆ แล้ว

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ต่อไปว่า การทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่มีการนำประเด็นเรื่องความคุ้มค่ามาใช้เป็นข้อมูลในการวินิจฉัย โดยอ้างถึงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและการสำรองพลังงานไฟฟ้าที่เกินความจำเป็น นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ในประเด็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าของการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าว่ากระทรวงพลังงานได้เน้นการเสริมความมั่นคงของระบบไฟฟ้า ด้วยการกระจายเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติ การเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินเทคโนโลยีสะอาด การจัดหาไฟฟ้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น การเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เป็นต้น โดยในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan : PDP ๒๐๑๐ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๓) นั้น มีสัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ ๖๕ ทั้งนี้ กระทรวงพลังงานได้พยายามสร้างความมั่นคงด้านไฟฟ้า ถึงแม้ว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงไฟฟ้าขนาดเล็กและขนาดเล็กมากที่ใช้พลังงานหมุนเวียน เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า แต่พลังงานหมุนเวียนดังกล่าวก็มีไม่เพียงพอบางประเภทมีเพียงบางฤดูกาล ดังนั้น การสร้างความมั่นคงทางด้านไฟฟ้าด้วยการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ด้วยสัญญาระยะยาวที่มีระยะเวลา ๒๙ ปี มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย ณ ขยายแดน จำนวน ๒.๑๖ บาทต่อกิโลวัตต์-ชั่วโมง ถือเป็นการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้าให้กับประเทศ และที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อ้างว่าขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวส่งผลให้ปริมาณสำรองไฟฟ้าปรับสูงขึ้น จนไม่มีความคุ้มค่าต่อการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ในประเด็นนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ภาวะการณ์ชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นการชะลอตัวในระยะสั้นซึ่งเป็นการชะลอตามภาวะเศรษฐกิจโลก ฉะนั้น การคาดการณ์ในอนาคตว่าเศรษฐกิจของประเทศจะต้องขยายตัวและมีความจำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้า โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นเป็นการคาดการณ์ที่สะท้อนภาพในอนาคตที่ทำให้ประเทศจำเป็นต้องมีปริมาณไฟฟ้าสำรองที่เพียงพอ รวมทั้ง

/เมื่อพิจารณา...

เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนการรับซื้อไฟฟ้า จากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีซึ่งมีราคาที่สูงกว่า การรับซื้อไฟฟ้าในประเทศ จึงเป็นประโยชน์ในภาพรวมของราคาต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าของประเทศ ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ในประเด็นนี้ถือเป็นความคุ้มค่าอย่างยิ่งต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ในการ ขยับเคลื่อนประเทศในอนาคต อุทธรณ์ข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้น ไม่ได้วินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าในการดำเนินงานด้านการรับฟังความคิดเห็น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีฐานะเป็นเจ้าของโครงการ เนื่องจากการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (ร้อยละ ๙๕) ส่งผลให้มีการก่อสร้างโครงการนี้ จึงอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า เนื่องจาก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเพียงผู้ซื้อไฟฟ้าตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด เท่านั้น โดยโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เป็นโครงการของรัฐบาล สปป. ลาว ที่ได้ให้สิทธิแก่ บริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด เพื่อเป็นผู้รับสัมปทานในการก่อสร้าง ดำเนินการ และบริหารกิจการ โครงการดังกล่าว โดยโครงการนี้ตั้งอยู่ในลำน้ำโขง บริเวณแขวงไซยะบุรี ซึ่งเป็นบริเวณที่แม่น้ำโขง ที่ตั้งโครงการนี้อยู่ใน สปป. ลาว ทั้งสองฝั่ง เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ลงนามทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า จากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีฐานะเป็นเพียง ผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เท่านั้น เนื่องจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เป็นโครงการของ สปป. ลาว จึงไม่ใช่โครงการรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และไม่เป็น “โครงการรัฐ” ที่อยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้า จากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีจึงไม่ใช่เจ้าของโครงการตามนัยของกฎหมายที่มีหน้าที่ในการ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๒. ตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่รักษาผลประโยชน์ของประเทศและ ประชาชนและการดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำตามกระบวนการ PNPCA ไม่สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมเวทีการให้ข้อมูลจากภาคประชาชนมีสัดส่วนน้อยและจัดเวทีการให้ข้อมูลไม่ครบทั้ง ๘ จังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขง การให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หนังสือเชิญประชุม ระบุวันประชุมไม่ชัดเจน ไม่มีสรุปผลการประชุมครั้งที่ ๔ ที่จัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ณ กรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้มี

/การประชุม...

การประชุมสรุปผลการจัดเวทีให้ข้อมูลทั้ง ๓ ครั้ง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้ดำเนินการกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) กรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ตามที่บัญญัติไว้ในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ และระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) อย่างครบถ้วน และขอชี้แจงเพิ่มเติมดังที่ให้ข้อมูลไว้ในคำให้การเพิ่มเติมของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นโครงการที่ตั้งอยู่ใน สปป. ลาว ทั้งสองฝั่ง จึงไม่เข้าข่ายเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ต้องทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และไม่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ อย่างไรก็ตาม การจัดเวทีให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมทรัพยากรน้ำ รวม ๓ ครั้ง ก็เป็นการดำเนินการที่ไม่แตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่อย่างใด ประกอบกับการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการในแต่ละครั้ง กรมทรัพยากรน้ำได้เชิญตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ที่หลากหลายอาชีพเข้าร่วมประชุมชี้แจง เช่น นักวิชาการ ผู้แทนส่วนราชการ ตัวแทนภาคประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดริมแม่น้ำโขง ดังนั้น การจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ และระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) อย่างครบถ้วน และการดำเนินการตามกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า มีมาตรฐานไม่แตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๙ (๒) (จ) แต่อย่างใด

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำชี้แจงเพิ่มเติมว่า กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้มีหนังสือถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อแจ้งประเด็นข้อคิดเห็น ข้อห่วงกังวล และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมเวทีให้ข้อมูลโครงการ เช่น ประเด็นด้านการประมง และการอพยพย้ายถิ่นของปลา ประเด็นด้านตะกอน และประเด็นด้านผลกระทบข้ามพรมแดน และขอให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้ง สปป. ลาว เพื่อรับทราบข้อเสนอแนะดังกล่าวและพิจารณาดำเนินการเพื่อศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนและมาตรการเยียวยาต่อไป ซึ่งต่อมา ผู้แทน สปป. ลาว ได้มีถ้อยแถลงในการประชุมคณะกรรมการแม่น้ำโขงที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา โดยยืนยันว่า ในการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี รัฐบาล สปป. ลาว จะได้ดำเนินการให้มีมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เหมาะสมและ

/จำเป็น...

จำเป็นตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากประเทศภาคีสมาชิก ซึ่งในกรณีดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการตามพันธกรณีในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้งภายใต้กรอบ การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว สำหรับประเด็น ที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า จำนวนประชาชนในพื้นที่ซึ่งถือว่าเป็น ผู้มีส่วนได้เสียจากการประชุมทั้ง ๓ ครั้ง ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จัดขึ้นนั้น มีผู้เข้าร่วมประชุม การให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นจำนวนน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ ของผู้สนับสนุน ในการฟ้องคดีนี้ นั้น การกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมและจำนวนครั้งในการจัดประชุมได้มีการ พิจารณาและดำเนินการตามความเหมาะสม การจัดประชุมทั้ง ๓ ครั้งมีผู้แทนกลุ่มที่มีความ หลากหลายในสาขาวิชาชีพต่างๆ ซึ่งครอบคลุมตัวแทนทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชน และประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงที่ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดทั้ง ๘ จังหวัด ซึ่งสามารถให้ข้อคิดเห็น ข้อห่วงใยและข้อเสนอแนะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักวิชาการ ต่อปัญหาและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชนและระดับพื้นที่จากข้อเสนอโครงการ ไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งได้เชิญผู้เข้าร่วมประชุมที่ครอบคลุมกลุ่มตัวแทนต่างๆ อย่างหลากหลาย จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนครั้งที่จัดประชุม มีความเหมาะสมแล้ว สำหรับประเด็นอุทธรณ์ความสับสนในการกำหนดวันประชุมให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ ไซยะบุรี ครั้งที่ ๒ ณ ศาลาประชาคม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย นั้น กรมทรัพยากรน้ำเห็นว่า กรมทรัพยากรน้ำได้กำหนดให้มีการประชุมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ศาลาประชาคม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย นอกจากนี้ การประชุมสรุปผลการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมสายชล กรมทรัพยากรน้ำ กรุงเทพมหานคร โดยได้เชิญ ผู้แทนภาคส่วนต่างๆ จำนวน ๔๗ คน ประกอบด้วยผู้แทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ กรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคประชาสังคม ผู้แทน สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคการเมืองการปกครอง) ผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆ และ ผู้สื่อข่าว ซึ่งการประชุมดังกล่าวกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำ โขงแห่งชาติไทย ได้สรุปผลการประชุมการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีทั้ง ๓ ครั้ง และการสรุปผลการประชุมครั้งที่ ๔ ให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ทราบ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) กรณีโครงการ ไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ตามที่บัญญัติไว้ในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง อย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ ดังมีละเอียดตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย

/เลขที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒...

เลขที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ และแบบตอบรับกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Form/Format for Reply to Prior Consultation) และชื่อผู้เข้าร่วมประชุม สรุปข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมสายชล กรมทรัพยากรน้ำ

สำหรับประเด็นด้านการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีในที่ประชุม ทั้ง ๓ ครั้ง กรมทรัพยากรน้ำได้เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเท่าที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล สปป. ลาว ยกเว้นเอกสารงานบางฉบับ ประกอบด้วย งานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ งานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำไม่สามารถเปิดเผยละเอียดของเอกสารทั้งหมดที่ได้รับจากรัฐบาล สปป. ลาว ต่อที่ประชุมการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีทั้ง ๓ ครั้งได้ เนื่องจาก สปป. ลาว ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวปรากฏในคำให้การเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาล สปป. ลาว ให้เปิดเผยข้อมูลโครงการแล้ว สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงก็ได้นำข้อมูลโครงการเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (www.mrcmekong.org)

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้น ไม่ได้นำเอาหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกรมาใช้ประกอบการพิจารณาในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และการนำเอาหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาพิจารณาเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม ข้ามพรมแดน เช่น ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา หรือหลักการศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ จึงมีความเห็นว่าการพิจารณาของศาลไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ศาลปกครองชั้นต้นได้พิจารณาหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นกัน จึงถือว่าอุทธรณ์ในข้อนี้ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ที่อ้างว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้พิจารณากฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกรมาใช้ประกอบการพิจารณาในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ชุมชนและสิ่งแวดล้อมและการนำเอาหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาพิจารณา เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม

/ข้ามพรมแดน...

ข้ามพรมแดน เช่น ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development) นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ปฏิญญาริโอ ใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นพื้นฐานที่แต่ละประเทศได้นำไปพัฒนาเป็นกฎหมายภายในประเทศ เพื่อให้ประเทศต่างๆ มีสิทธิในการพัฒนายอมรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยสถาปนาความร่วมมือระหว่างประเทศที่เสมอภาคและประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ประชาชน และกลุ่มต่างๆ ของสังคม อย่างไรก็ตาม ปฏิญญาริโอ ไม่ได้ให้สิทธิประเทศใดประเทศหนึ่งที่จะนำข้อมูลของประเทศอื่นหรือเป็นสิ่งที่อยู่ในอำนาจอธิปไตยของประเทศอื่นมาเปิดเผย โดยเฉพาะกรณีการเปิดเผยที่บิดเบือนต่อข้อเท็จจริงหรือให้สิทธิประเทศใดๆ ก้าวล่วงไปจัดการโครงการในเขตอำนาจของประเทศอื่น ดังนั้น ปฏิญญาริโอ จึงไม่เกี่ยวข้องกับบริบทของการนำเอากฎหมายมาปรับใช้กับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแต่อย่างใด เพราะไม่ใช่โครงการของรัฐบาลประเทศไทย อีกทั้งไม่มีประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากโครงการนี้ ตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้าง ดังนั้น อุทธรณ์นี้จึงเป็นอุทธรณ์ที่นอกเหนือจากประเด็นแห่งคดีถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนประเด็นอุทธรณ์ที่อ้างอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ นั้น ก็ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีนี้ อีกเช่นกัน เพราะอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ เป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมืองในเรื่องสนธิสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างรัฐกับรัฐ ซึ่งเป็นการนำกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศมาประมวลไว้ให้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ได้กำหนดและวางหลักเกณฑ์เป็นกฎหมายใช้สำหรับการจัดทำและขั้นตอนต่างๆ ในการทำสนธิสัญญารวมทั้งการมีผลบังคับ การสิ้นสุดของสนธิสัญญา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีนี้ แต่อย่างใด นอกจากนี้ ประเทศไทยก็ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกที่ลงนามในอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อ้างถึง ประเทศไทยผูกพันกับอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ในฐานะจารีตประเพณีระหว่างประเทศเท่านั้น อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ในประเด็นนี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนที่อ้างหลักการศาลยุติธรรมระหว่างประเทศนั้น เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะหลักการศาลยุติธรรมระหว่างประเทศนั้นเป็นเรื่องที่รัฐหรือองค์กรระหว่างประเทศเป็นผู้นำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเท่านั้น โดยในกรณีนี้ยังไม่มีคดีที่รัฐหรือองค์กรระหว่างประเทศฟ้องร้องกัน อุทธรณ์ข้อนี้จึงไม่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีและประเด็นแห่งคดีนี้

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์ว่า เอกสารภาษาอังกฤษที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าได้นำส่งนั้นไม่ได้แปลเป็นภาษาไทย อีกทั้งยังอุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่ได้ดำเนินการให้มีการส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาคดีตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสิบเจ็ด นั้น

/ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า...

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ของโครงการในการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการ ได้ทำเป็นภาษาไทย และการนำส่งเอกสารในคดีนี้ก็ได้นำส่งเป็นเอกสารภาษาไทยเฉพาะส่วนที่เป็นข้อมูลทางเทคนิคเท่านั้นที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ได้จัดทำคำแปลภาษาไทยที่สรุปเฉพาะใจความที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิพาทในคดีนี้พร้อมนำส่งต่อศาลเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าก็ได้นำส่งเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีนี้ตามที่ศาลปกครองสูงสุดได้รับฟ้องไว้ครบถ้วนแล้ว อุทธรณ์ข้อนี้ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อุทธรณ์โดยนำส่งเอกสารงานวิจัย บทความออกจากหนังสือพิมพ์เพิ่มเติมที่บ่งบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีและการดำเนินกระบวนการระเบียบปฏิบัติ PNPCA นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า ในรายงาน SEA : Inception Report และงาน SEA : Discussion Draft เป็นเอกสารที่ยังไม่อาจอ้างอิงได้ในเชิงวิชาการ เพราะเป็นเอกสารงานช่วงแรกของการทำการศึกษาการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) เท่านั้น นอกจากนี้ แม้ว่าในภายหลังจะได้มีการทำการศึกษาแล้ว งาน SEA ก็ยังถือว่าเป็นร่างงานที่ยังไม่ได้ผ่านการรับรองของประเทศภาคีสมาชิกประเทศใดเลย จึงไม่สามารถนำมาอ้างอิงได้เช่นเดียวกัน สำหรับเอกสารวิชาการเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมจากการพัฒนาพลังน้ำในลุ่มน้ำโขง ก็เป็นเพียงการศึกษาที่ได้ทำขึ้นจากสมมติฐานทางวิชาการของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งความเห็นต่างๆ ยังไม่เป็นข้อสรุปในกรณีนี้ซึ่งเอกสารดังกล่าวก็ได้มีคำสงวนสิทธิ์ไว้แล้วเช่นกันว่า ข้อเสนอแนะตามเอกสารมิใช่ตัวแทนความเห็นของคณะกรรมการแม่น้ำโขง กล่าวคือ “เอกสารทำการนี้ผลิตขึ้นบนฐานการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานของศาสตราจารย์ คอสแตนซ่า, งานการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก (SEA) ที่เขียนโดยองค์กรศูนย์การจัดการสิ่งแวดล้อมนานาชาติประเทศออสเตรเลีย (ICEM) ซึ่งจัดพิมพ์ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และแผนการพัฒนาลุ่มน้ำโขงตอนล่างระยะที่ ๒ (BDP๒) โดยคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) ฉบับพิมพ์เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อคิดเห็น ข้อสรุป และข้อเสนอแนะต่างๆ ในเอกสารฉบับนี้เป็นของคณะผู้วิจัยมิใช่ตัวแทนความเห็นของศาสตราจารย์ คอสแตนซ่า และคณะ หรือมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง หรือองค์กรศูนย์การจัดการสิ่งแวดล้อมนานาชาติ ประเทศออสเตรเลีย หรือคณะกรรมการแม่น้ำโขง หรือองค์การอ็อกแฟม” ส่วนรายงานพิเศษจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เป็นข้อมูล

/ที่เพ็ง...

ที่เพิ่งได้มีการหยิบยกขึ้นกล่าวอ้างเป็นครั้งแรกในอุทธรณ์ ซึ่งไม่เคยมีปรากฏอยู่โดยชอบ
ในคำคู่ความมาก่อน จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕
โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน พิจารณาคำแถลงเป็นหนังสือของ
ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ คำแถลงด้วยวาจาของผู้ฟ้องคดีที่ ๔ และ
ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๑ และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ
คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำอุทธรณ์ และคำแก้อุทธรณ์แล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตั้งอยู่ในแขวงไซยะบุรี
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) บนแม่น้ำโขง โดยเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม
๒๕๕๐ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ช. การช่าง จำกัด
(มหาชน) ได้ทำบันทึกความเข้าใจเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ บริษัท ช. การช่าง จำกัด
(มหาชน) ได้ลงนามในความตกลงพัฒนาโครงการสำหรับโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี และ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้แจ้งต่อคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือ
ด้านพลังงานไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย) เรื่อง ข้อเสนอขายไฟฟ้าและอัตราค่าไฟฟ้า
โครงการเขื่อนไซยะบุรี โดยให้สิทธิพัฒนาโครงการแก่บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน)
ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจการรับซื้อไฟฟ้าโครงการไซยะบุรี
ระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) โดยมีการซื้อขายไฟฟ้า
ณ ชายแดน จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และบริษัท ช. การช่าง จำกัด
(มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน ภายหลังจากการที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามความตกลง
ในด้านสัมปทานในการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแล้ว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุม
ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบ
ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี
ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC)
ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในกลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน

/(Agreement...

(Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of Mekong River Basin ๕ April ๑๙๙๕) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฮยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ และได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ สำหรับกระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ดำเนินการเสนอโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีต่อคณะกรรมการแม่น้ำโขง (ประกอบด้วย ๔ ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สปป. ลาว ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม) เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลงตามข้อตกลงการใช้น้ำแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยกระบวนการได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ และจะใช้เวลาดำเนินการ ๖ เดือน ต่อมา คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย โดยกรมทรัพยากรน้ำซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ PNPCA โดยได้ดำเนินการดังนี้ ๑) ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ๒) ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ๓) ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และ ๔) ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการปรึกษาหารือร่วมกับนักวิชาการเพื่อวิเคราะห์ผลการประชุม ๓ ครั้ง โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณา รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมรวมทั้งแนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ด่วน ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งความเห็น

/ที่ได้จาก...

ที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี และกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการนำข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป. ลาว ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้พิจารณาแล้วว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผลการพิจารณาดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้พัฒนาโครงการ บริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด จึงได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีที่นครเวียงจันทน์ สปป. ลาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ โครงการดังกล่าว จะส่งไฟฟ้าให้ประเทศไทยจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕ ของกำลังการผลิตที่จุดส่งมอบไฟฟ้าชายแดนไทย - ลาว เป็นระยะเวลา ๒๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นต้นไป หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ อนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เกี่ยวกับเงื่อนไขในสัญญาการกู้ยืมเงิน สัญญาการค้ำประกัน และสัญญาด้านการเงินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขื่อนไชยะบุรี ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดเห็นว่าการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ต่อมา ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลปกครองสูงสุดเป็นคดีนี้

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ เรื่องเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าไชยะบุรีสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้ง การแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง หรือไม่ และประเด็นที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้า ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ทั้งในฝั่งไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดน ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรี หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ มีประเด็นต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าละเลย การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้ง การแจ้งข้อมูลและ

/การเผยแพร่...

การเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง เรื่องเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรี หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ซึ่งใช้ในขณะเกิดเหตุคดีนี้) มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน ท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการ พิจารณาในเรื่องดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘ บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๖ บัญญัติว่า ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่าย ซึ่งพลังงานไฟฟ้า... พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ บัญญัติว่า ให้มีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ... มาตรา ๖ บัญญัติว่า คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) เสนอนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของ ประเทศต่อคณะรัฐมนตรี... (๓) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินการ ของคณะกรรมการทั้งหลายที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน เพื่อให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและ แผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ... (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ในเบื้องต้นว่า สัญญาซื้อขายไฟฟ้า โครงการไฟฟ้าไซยะบุรีเป็นโครงการหรือกิจกรรมใดของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำว่า “โครงการหรือกิจกรรม” ตามความในมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น หมายถึง กระบวนการ หรือแผนงานที่มีขึ้นเพื่อทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า โครงการซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ดำเนินการตามแผนพัฒนา

/กำลังผลิตไฟฟ้า...

กำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๗๓ (PDP 2010) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการโดยได้รับมอบหมายจากอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (คณะอนุกรรมการประสานฯ) โดยได้มีการจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจการรับซื้อไฟฟ้า (Tariff MOU) ซึ่งคณะอนุกรรมการประสานฯ ได้เห็นชอบอัตราค่าไฟฟ้าและร่าง MOU ของโครงการไซยะบุรีแล้วเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจการรับซื้อไฟฟ้าของโครงการไซยะบุรีระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) โดยมีการซื้อขายไฟฟ้า ณ ชายแดนจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน ภายหลังจากการที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามความตกลงในด้านสัมปทานในการสร้างเขื่อนไซยะบุรีแล้ว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of Mekong River Basin ๕ April ๑๙๙๕) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กรณีจึงฟังได้ว่า โครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี เป็นโครงการที่เริ่มต้นดำเนินโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานโครงการและเป็นคู่สัญญาในการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ดังนั้น โครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการไซยะบุรีจึงเป็นแผนงานที่มีขึ้นเพื่อทำให้เป้าหมายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นโครงการหรือกิจกรรมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ตามความในมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

/คดีจึงมี...

คดีจึงมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ต่อไปว่า โครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดให้มีสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรี เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดให้ผู้มีส่วนได้เสียสำคัญเกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณา ตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า โครงการหรือกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น จะต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สังเกตเห็นได้โดยสภาพว่าหากได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้นแล้ว อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นโดยตรง หรือเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ยื่นฟ้องต่อศาลนั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ได้อ้างเป็นสำคัญว่า เขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี มีกำลังการผลิตไฟฟ้าขนาด ๑,๒๘๕ เมกะวัตต์ สร้างขึ้นบนแม่น้ำโขง บริเวณจังหวัดไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งหากดำเนินการผลิตกระแสไฟฟ้าจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ และยังอ้างว่า หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรี ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตก์จะได้รับความเดือดร้อนเสียหายอย่างร้ายแรงอันเนื่องมาจากการดำเนินการผลิตกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี นั้น กรณีจึงเห็นได้ว่าเหตุที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จะได้รับความเดือดร้อนเสียหายอย่างร้ายแรงตามที่กล่าวอ้างในคำฟ้องเป็นผลมาจากการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ซึ่งเป็นเขื่อนที่ดำเนินการอยู่นอกเขตอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทย โดยอยู่ในแขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หากใช้เหตุที่เกิดจากสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีแต่อย่างใด แม้จะฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซื้อไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ ๙๕ จากกำลังผลิตไฟฟ้าของเขื่อนเช่นว่า และการดำเนินการผลิตกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจะส่งผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ตามที่อ้างก็ตาม แต่การซื้อกระแสไฟฟ้าก็หาใช่เป็นการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ โดยตรงอันจะถือได้ว่าก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้แต่อย่างใด ดังนั้น แม้โครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕...

และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ แต่โครงการหรือกิจกรรมเช่นว่านี้มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญ แต่อย่างใดไม่ โครงการดังกล่าวจึงไม่อยู่ในเงื่อนไข ที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะได้ทำการลงนามในสัญญาซื้อไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีแต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ในประเด็นนี้ไม่อาจรับฟังได้

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ กล่าวอ้างในคำอุทธรณ์ว่า การดำเนินการก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับความตกลง ว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ และกระบวนการ ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) นั้น เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยเป็นผู้ได้รับ มอบหมายหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้าในฐานะที่ราชอาณาจักรไทยได้ผูกพันตนที่จะปฏิบัติให้เป็นไป ตามข้อตกลงในฐานะคณะกรรมการร่วมของคณะกรรมการแม่น้ำโขง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังที่ สปป. ลาว เจ้าของโครงการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้ยื่นเสนอโครงการ แก่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้า กรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ต่อมา สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ แม่น้ำโขง ได้แจ้งให้ราชอาณาจักรไทยโดยคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยดำเนินการ ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้จัดเวทีให้ข้อมูลโครงการเขื่อนไฟฟ้า พลังน้ำไซยะบุรี ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูล จำนวน ๘๖ คน จากพื้นที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคายและบึงกาฬ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี และประชุมสรุปผลเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงาน

/การวิเคราะห์...

การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ด่วน ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งความเห็น ที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี อีกทั้ง กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการ นำข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป. ลาว ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง จึงเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแล้ว ดังนั้น จึงฟังว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพันธะผูกพันของราชอาณาจักรไทย ในเรื่องระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedure for Notification, Prior Consultation and Agreement : PNPCA) แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงมิได้ ละเลยหน้าที่แต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ไม่อาจ รับฟังได้

ประเด็นที่ ๒ มีประเด็นต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าละเลย การปฏิบัติหน้าที่ในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ทั้งในฝั่งไทยและ ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดน ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการไซยะบุรี หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ซึ่งใช้ขณะเกิดเหตุคดีนี้) มาตรา ๖๗ วรรคสอง บัญญัติว่า การดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง (บทบัญญัติที่บังคับใช้ในขณะพิพาท) บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ

/ของส่วนราชการ...

ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ ตามบทกฎหมายข้างต้นเห็นว่า เมื่อพบบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ซึ่งใช้ในขณะเกิดเหตุคดีนี้) ได้บัญญัติให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น แต่ในประเด็นนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในเรื่องการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฮเยบรีได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวบัญญัติไว้แต่อย่างใด อีกทั้งประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับใช้ขณะเกิดข้อพิพาท) ขณะได้มีการดำเนินโครงการเพื่อทำสัญญาจัดซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฮเยบรี นั้น ก็ได้กำหนดให้โครงการสัญญาารับซื้อไฟฟ้าต้องดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนดำเนินโครงการ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ จึงไม่มีหน้าที่ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฮเยบรีแต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ จึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยการนำเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติเห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการทำสัญญาารับซื้อไฟฟ้าโครงการไฮเยบรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงทำให้สัญญาโครงการซื้อขายไฟฟ้าโครงการเขื่อนไฮเยบรีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการพิจารณาทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้างดงกล่าวไม่ได้พิจารณาถึงความคุ้มค่า ความไม่เหมาะสมการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า นั้น เห็นว่า ตามคำอุทธรณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นในเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของสัญญาารับซื้อไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นประเด็นที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยแล้วตามคำสั่งที่ คส. ๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดไม่มีอำนาจฟ้องเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายไฟฟ้างดงกล่าวและมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดในประเด็นดังกล่าวแล้ว ประเด็นที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายไฟฟ้า

/ดังกล่าว...

ดังกล่าวจึงเป็นที่สุด ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗ ไม่อาจอุทธรณ์
ในประเด็นดังกล่าวได้อีก อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓๗
ในประเด็นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนประเด็นตามคำอุทธรณ์ที่เป็นประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ นั้น ศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย
เพราะไม่ทำให้ผลคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีต้องเปลี่ยนแปลงไป

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยในผล
พิพากษายืน

นายอำพน เจริญชินทร์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายชังทอง โสภาศิริวิทย์
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นางสาวพยุง พันสุทธิรางกูร
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นางสมาลี ลิ้มป้อวาท
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวิบูลย์ กัมมาระบุตร
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นางสาวสิริพร มณีภักดิ์

